

Ο ΠΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Ἀρίστου Καμπάνη* : Κλεψύδρα — *Κ. Χρηστομάνου* : Τὰ τρία φίλά, τραγική σονάτα (*preludio*). Τὰ Ἰταλικά ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ, γραμματολογικὴ μετάφρασις ὑπὸ Σπ. Λεβιάζη — *Γκαϊτε* : Στοχασμοὶ μετάφρασις Σ. — *Εὐαγγέλου Ἰωαννίδη* : Τὸ δόγμα τῶν ψυχῶν ἐλευθεριῶν, μελέτη — *Τριστάνου, Μήτη Καλαμά* : Ποιήματα — *Στένδαλ* : Σάν Φραντζέσκο α Ρίπα. — *Κνοντ Χάμσον* : Ἡ Πεῖνα μυθιστόρημα, μετάφρασις Σ. Ρ.
Εἰς τὸ ἐξώφυλλον : Τὸ δελτίον τοῦ «Πανός».

ΑΘΗΝΑΙ

Αἱ ἐπιστολαὶ διευθύνονται : Πρὸς τὸν κ. ΑΡΙΣΤΟΝ ΚΑΜΠΑΝΗΝ

35 - ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ - 35

ΕΚΔΟΤΗΣ Γ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ

1909

Ο ΠΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΣΚΕΨΕΩΣ

33 ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΟΔΟΥ ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ **ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΑΝΗΣ**
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ **ΑΝΔΡΟΚΛΗΣ ΞΕΝΑΚΗΣ**

Συνδρομή ἑνὸς ἔτους διὰ τὸ Ἑσωτερικὸν δραχ. 10

» » » » Ἐξωτερικὸν φρ. χρ. 12

Αἱ συνδρομαὶ εἶναι προπληρωτέαι. Πᾶσα ἀποδείξις πληρωμῆς συνδρομητοῦ εἰς «τὸν Πᾶνα» φέρει ἀπαραιτήτως τὴν ὑπογραφήν τοῦ Διευθυντοῦ.

Τὸ προηγούμενον φυλλάδιον τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ἐχρονολογήθη κατὰ τὸ σύστημα πολλῶν Εὐρωπαϊκῶν φύλλων μὲ τὴν χρονολογίαν τῆς τελευταίας ἢ τελευταίας ἡμέρας τοῦ Νοεμβρίου. Τοῦ λοιποῦ θὰ χρονολογοῦμεν Ἰανουάριος, Φεβρουάριος, Μάρτιος. Τὰ φυλλάδια θὰ κυκλοφοροῦν, ὅπως καὶ τὸ πρῶτον τὸ πρῶτον δεκαήμερον ἐκάστου μηνός.

Οἱ ἐγγραφόμενοι συνδρομηταὶ ἀπὸ σήμερον λαμβάνουν τὸ προηγούμενον φυλλάδιον δωρεάν. Ἐνα φύλλον «τοῦ Πανός» ὡς δείγμα στέλλεται εἰς πάντα αἰτούντα δι' ἐπιστολῆς ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν.

ΔΕΛΤΙΟΝ «ΤΟΥ ΠΑΝΟΣ»,

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ. Μικρὰ τραγῳδία ὑπὸ Α. Μαρουδῆ. Τὸ καλύτερον ἀπὸ τὴν σειράν αὐτὴν τῶν μικρῶν ποιημάτων ποῦ ἐδημοσίευσεν ὑπὸ τὸν μετριόφρονα τίτλον ὁ νέος ποιητὴς εἶναι τὸ «Ὀνειρὸν δειλινού» ποῦ περιεῖχε τὸ περασμένον τεῦχος «τοῦ Πανός». Δείγματα βραχυπύου λυρισμοῦ ἐκδηλωνομένου μὲ ἀρκετὴν στιχομετρικὴν εὐρυθμίαν στεγάζονται εἰς τὸ τετράγωνον καὶ κάπως ἀκαλαίσθητον βιβλιαράκι. Ὅ,τι λείπει ἀπὸ τῶν στίχων αὐτοῦ εἶναι τὸ πραγματικὸν λυρικὸν πλάτος. Ὁ νέος ποιητὴς φαίνεται ὡσάν μαθητὴς τοῦ κ. Πορφύρα. Οἱ στίχοι του εἶναι θλιβεροί. Τὸ «Ὀνειρὸν δειλινού» ποῦ προαναφέραμεν δὲν εἶναι στερημένον μουσικῆς τιμῆς διαγύσεως. Ἀπὸ τοὺς νέους ἐλπίζει κανεὶς.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ. Εἰς τὰ τελευταῖα φύλλα τοῦ «Νουμά» ὁ συνεργάτης μας κ. Παλαμῆς δημοσιεύει σειράν ποιημάτων ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ τραγῳδία τῆς λιμνοθάλασσης».

Ἐξεδόθη τὸ Χριστουγεννιάτικον καὶ πρωτοχρονιάτικον φύλλον τῶν Παναθηναίων. Περιεῖχει

Ο ΠΑΝ

ΕΤΟΣ Α'—ΤΕΥΧΟΣ 2

3

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1909

ΚΛΕΨΥΔΡΑ

Ὁ νέος ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἔφερεν ἐνώπιον τῆς συγκληθείσης βουλῆς ἕνα προϋπολογισμόν διὰ τὸ 1909 δυστυχῶς ὄχι καὶ τόσο νέον. Ὅμοιάζει τοὺς ἄλλους προϋπολογισμοὺς καταπληκτικά. Ἴσως ὀλίγον περισσοτέρα εἰλικρίνεια. Περισσοτέρα σαφήνεια. Περισσοτέραι εὐρέσεις αἰτίων καὶ αἰτιατῶν. Εὐγλωττία πρὸ παντός. Ἄλλὰ μέτρα ῥιζικὰ ὄχι. Ὅχι ἀνανέωσις. Ὅχι πλάτος οἰκονομικῶν ἀπόψεων. Ὅχι πολὺ-πολὺ βάθος. Δὲν θ' ἀσχοληθῶμεν ἐδῶ μὲ τοὺς ἀριθμούς. Ἀπλῶς τὴν ἐντύπωσίν μας ἐκδηλώνομεν, ἐντύπωσιν, ὅποια ἐγεννήθη αὕτη εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ ἐλεύθερα σκεπτομένου ἔθνους.

Τ' ἀποτελέσματα τῆς πλημμελοῦς οἰκονομικῆς πολιτικῆς τοῦ μακαρίτου Χαριλάου Τρικούπη, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν εἶδη τῆς πρώτης ἀνάγκης ἢ ζάχαρη δηλονότι, ὁ καφφές, τὸ πετρέλαιον ἔφθασαν εἰς τιμὰς τοιαύτας, ὥστε νὰ δυσκολεύσουν τὴν ζωὴν τῆς κατωτέρας, ἀκόμη καὶ τῆς μεσαίας τάξεως, φυσικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξουδετερωθοῦν ἀμέσως καὶ ὡς διὰ μαγείας. Ἐπέρασεν ὁ αἰὼν τῶν θαυμάτων, ὅπως συνηθίζουσαν νὰ λέγουν οἱ φιλόσοφοι χρονογράφοι τῶν ἐφημερίδων. Οὐ ε, εἶναι ἡ ἀλήθεια, ἐπεριμέναμεν αὐτὸ τὸ θαῦμα ἀπὸ τὸν κ. Γούναρην, ὅπως τὸ πλῆθος τῶν κεχρηναίων **γραφιάδων**.

Ἄλλ' ἐπεριμέναμεν ἀπὸ τὸν κ. Γούναρην ἕνα προϋπολογισμόν ἐπὶ μᾶλλον νεωτεριστικῶν βάσεων, ἐπεριμέναμεν μεγαλυτέραν ἔκτασιν νὰ ἴδωμεν μελετημένων οἰκονομικῶν μεταρρυθμίσεων. Ὁ κ. Γούναρης, ἀποβλέπων διαρκῶς ὅταν ἦτον ἐκτὸς τῆς ἀρχῆς εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν ὄφειλε νὰ ἔχη πλῆρες οἰκονομικὸν σύστημα εἰς τὴν κε-

φραλήν του, τὸ ὁποῖον ὅταν κατόπιν ἔγεινε ὑπουργὸς νὰ ἐφαρμόσῃ. Ἄλλ' ἰδοὺ ὅτι εὐρέθῃ ἀπαράσκευος.

Δὲν ἀπελπίζομεθα. Ἄλλως τε εἶπαμεν ὅτι, εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ κ. Γούναρη βλέπομεν περισσοτέραν εἰλικρίνειαν παρὰ εἰς τοὺς προϋπολογισμοὺς τῶν ἀδόξων προκατόχων του.

Γνωρίζω ὅτι τὰ χάσματα τοῦ προϋπολογισμοῦ μας εἶναι μεγάλα. Ὅτι μεγάλα αἱ κομματικαὶ ἀπαιτήσεις. Ἄλλ' ὑποθέτω ὅτι ἄνθρωπος ἀνεληθὼν εἰς τὴν ἀρχὴν χάρις εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐπίστευσαν εἰς τὸ ἐπαναστατικόν του πνεῦμα, ὄφειλε νὰ δεῖξῃ μεγαλυτέραν ἐπαναστατικότητα. Ὅχι νὰ θελήσῃ νὰ συντριβῇ ἐπιβάλλον φόρον εἰς τὸ οἰνόπνευμα τῆς σταφίδος, τὸ ὁποῖον ἀπαλάττει τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν δυσσομίαν τοῦ πετρελαίου. Δὲν εἶναι δικαιολογία ἐκείνη τὴν ὁποίαν ἐπρόβαλε: ὅτι δηλαδή τὸ ἔλλειμμα τὸ προερχόμενον ἀπὸ τὴν ἐλάττωσιν τῶν εἰσπράξεων τοῦ μονοπωλίου τοῦ πετρελαίου, ὀφείλομεν ὅπως—ὅπως νὰ οἰκονομήσωμεν. Ἐνας οἰκονομολόγος πρέπει νὰ εἶναι περισσότερο ψυχολόγος. Ἀκριβέστερος ἀκόμη ἐκτιμητῆς τῶν πραγμάτων. Δὲν ἀρκεῖ δὲ τὸ νομοσχέδιον διὰ τὴν ζάχαρην καὶ τὸ ἀντιαλκοολικὸν νομοσχέδιον νὰ ἐλαττώσῃ τὴν κακὴν ἐντύπωσιν ποῦ ἔκαμεν ὁ κ. Γούναρης ἐμφανιζόμενος ὅπως ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς δημοσίας γνώμης.

* *

Ἡ Τουρκικὴ βουλὴ ἀνοίξε τὰς πύλας τῆς. Ἴδου πλέον εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ὁ κοινοβουλευτισμὸς. Ποῖα θὰ εἶναι τ' ἀποτελέσματα τῆς Τουρκικῆς μεταπολιτεύσεως; Δύσκολα δύναται νὰ προῖδῃ κανεὶς. Ἴσως δὲν εἶναι τόσον εὐνοϊκὰ ὅσον ἐξ ἀρχῆς ἐφαντάσθημεν. Ἀπὸ τὴν ὁμοφροσύνην τῶν Ἑλλήνων βουλευτῶν τῆς Τουρκικῆς βουλῆς καὶ τὴν σύνεσιν τῶν εἰς τὴν Τουρκικὴν αὐτοκρατορίαν ἀδελφῶν μας ἐλπίζομεν πολλά. Ὅφειλουν νὰ συνασπισθοῦν καὶ νὰ λάβουν ὠρισμένην κοινὴν κατεύθυνσιν. Διότι αὐριοι ἴσως θὰ εἶναι ἀργά. Πρόωρον θὰ ἦτο νὰ ὁμιλήσῃ κανεὶς περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος. Ἄν ὀλιγωτέραν εἶχαμεν αἰσθηματικότητα ἐξ ἀρχῆς ἴσως τὸ ζήτημα θὰ ἦτον εἰς τὸ τέλος του. Διατρέχει ἤδη τὸ ζήτημα τοῦτο τὸν ὕστατον καὶ τὸν ἀκρότατον κίνδυνον. Τὰ ἐθνικά μας πράγματα εὐρίσκονται ἐπὶ «ξηροῦ ἀκμῆς». Ἡ καθαίρεσις τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων

συνταράσσει τὸν Παλαιστίνειον Ἑλληνισμόν. Μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς δὲν ἤξεύρομεν ἂν ἔβλαψεν ἢ ὠφέλησε καὶ ἢ ἐπέμβασις Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Δὲν ἤξεύρομεν ἀκόμη τὴν φύσιν καὶ τὰ ἦθη τοῦ καθαιρεθέντος πατρός. Κρίσιν διατρέχουν τὰ ζητήματα τοῦ ἐπὶ τῶν τριῶν Ἠπειρωῶν Ἑλληνισμοῦ. Ἐν τῷ μεταξὺ μαστίζει ἢ Ἀττικὴ εὐγλωττία τῆς Ἑλληνικῆς βουλῆς τὸν κουρασμένον λευκόφαιον ἀέρα. Μέχρι τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἢ Ἑλληνικὴ βουλὴ συζητεῖ ποικιλοτρόπως περὶ ἀνέμων καὶ ὑδάτων. Ἴσως μάλιστα διὰ νὰ κάμῃ ἀνετώτερα τὸ σπουδαῖον τῆς ἔργον τοῦτο, κατώρθωσε ἐξυβρίσασα παιδαριωδῶς τὸν τύπον νὰ κάμῃ ἀρκετὰς συνεδριάσεις μυστικὰς. Τὸ 1908 λήγει χωρὶς ἀκόμη καλὰ καλὰ τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ζήτημα τῆς Κύπρου νὰ λυθῇ, χωρὶς νὰ διευθετηθῇ ἢ Σαμακὴ ὑπόθεσις.

Αἱ ἐφημερίδες τῶν δύο κόσμων ὁμιλοῦν διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν παναρχαίων Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς μεσημβρινῆς Ἰταλίας. Ἀκαταμέτρητος εἶναι ἢ ἔκτασις τοῦ ὑπερόχου ὀλέθρου. Ἡ ἀνθρωπίνη ὀδύνη οὐδέποτε ὑπῆρξε μᾶλλον τραγικὴ. Τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος τὴν καταστροφὴν αὐτὴν λογίζεται σχεδὸν ὡς ἰδικήν του. Τόσοι εἶναι οἱ δεσμοὶ πνεύματος καὶ αἵματος ποῦ ἐνώνουν τοὺς πολυπαθεῖς γίγαντας τῆς Ἱστορίας, ἀδελφοὺς λαοὺς. Ὁ ποιητὴς Μᾶρκος Αὐγέρης μεταβάς εἰς τὸν τόπον τοῦ μεγάλου ὀλέθρου θὰ γράψῃ διὰ «τὸν Πᾶνα» τὰς ἐντυπώσεις του.

Ἡ Ἑλληνολατινικὴ φυλὴ θρηνεῖ ὑπέρτατον θρηῖνον. Ὁ Ἑλληνισμὸς προσπαθεῖ ὅσον ἢμπορεῖ γενναιώτερα νὰ δεῖξῃ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν χώραν ἐκείνην ὅπου, ἀκόμα καὶ τώρα, ἢ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἤχει, τὴν χώραν ποῦ γέμει ἀπὸ τὰς ἀναμνήσεις τὰς Ἑλληνικὰς.

30 Δεκεμβρίου 1908.

ΑΡΙΣΤΟΣ ΚΑΜΠΙΑΝΗΣ

Κ. ΧΡΗΣΤΟΜΑΝΟΥ
ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ

ΤΡΑΓΙΚΗ ΣΟΝΑΤΑ ΣΕ ΤΡΙΑ ΜΕΡΗ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
(Preludio.)

Τὸ περιβόλι ἐνὸς παρθενωγαίου στὴν ἔξοχῇ. Εἶναι νύχτα καὶ σελήνη. Ἀριστερὰ τὸ πίσω μέρος τοῦ σπιτιοῦ: κατάκλειστα παράθυρα μὲ πράσινα παντζούρια: μιά σκάλα ἔξω-τερικὴ κατεβαίνει ἀπ' τὸ ἐπάνω πάτωμα στὸν κήπο. Πιο πίσω ἓνα συνεχόμενο σπιτάκι πού κάθεται ὁ περβολάρχης καὶ συνάμα ἐπιστάτης τοῦ σχολείου. Στὸ βάθος, ἕως ἐμπρὸς δεξιᾶ, ὁ μαντρότοιχος τοῦ κήπου πού διακρίνεται μέσ' ἀπ' τὰ δένδρα καὶ τοὺς θάμνους. Πέρα ἀπ' τὸν τοίχο, ὅσο ἀφήνουν τὰ δέντρα, φαίνεται ὁ ἀνοιχτός κάμπος ἀπλωμένος στὸ θάμνωμα τοῦ φεγγαριοῦ. Σ' ἓνα μέρος τῆς μάντρας, πρὸς τὰ δεξιὰ ἐμπρὸς, εἶναι ἓνα ἄνοιγμα ἀπὸ μιά μαντρόπορτα πού ἦτον ἄλλοτε, κλεισμένο ὡς τὴ μέση μὲ πέτρες καὶ ὡς ἀπάνω μ' ἓνα φυσικὸ φράχτη ἀπὸ βῆτα πού ἔχουν φυτρῶσει μοναχὰ τους. Τὰ δέντρα καὶ ὁ μαντρότοιχος ρίχνουν μεγάλους μαύρους ἡσκιους πού καὶ πού φαντάζουν οἱ κορφές τῶν θάμνων καὶ οἱ φυλλοσιές τῶν δέντρων πού ἀπαλοτρέμουν στὸ ἀσημόγλαυκο φῶς... Καθὼς ἀνοίγει ἡ αὐλαία, κατεβαίνουν ἀπ' τὴ σκάλα κρυφὰ-κρυφὰ σὰν κλέφτες δυὸ ἀσπροντυμένα κοριτσάκια. Ἡ σελήνη, γλυκεῖα καὶ ἤρεμη, κρυφοβλέπει πίσω ἀπ' τὰ δένδρα ὅπου μπορεῖ τσακῶνει μὲ τίς ματιές της τὰ κορίτσια ἀπ' τίς ἄσπρες τους ποδιές...

ΔΟΡΑ: μικροῦλα, λεπτοκαμωμένη, ξανθὴ δεκαεξ ἑτῶν, μὰ φαίνεται μόλις δεκατεσσάρων. Κάτω ἀπ' τὴν ποδιά, μιά ἐλαφρὴ ἐνδυμασία: σχεδὸν μὲ τὰ νυχτικά της. Τὰ χρυσὰ μαλλιά της σὲ μιά χοντρὴ πλεξοῦδα ριχτὴ πίσω, μισοξέπλεκη. Στὸ τελευταῖο σκαλί, μὲ τὸ χέρι στὸ στόμα, ρίχνοντας φοβισμένους ματιές ὀλοῦθε: στὰ παράθυρα τοῦ σχολείου ἐπάνω

καὶ μπροστά της στὰ σκοτάδια τοῦ κήπου.. σταματᾷ — — Μὲ χαμηλὴ φωνή. — Πήγαινε ἐσὺ μπροστά, Λιάνα! φοβάμαι... (Ἡ Λιάνα: μελαγχροινὴ, μὲ μεγάλα μάτια μελαγχολικά καὶ δυὸ χεῖλια κόκκινα σὰ φρούτο πού στάζει γλυκά. Τὰ πολλὰ μαῦρα μαλλιά της ἀνεβασμένα σὲ δυὸ κοτσίδες ὀλόγυρα στὸ κεφάλι σὰ στεφάνι. Πιο μεγαλόσωμη ἀπ' τὴ Δόρα καὶ πιὸ λυγρὴ ἓνα χρόνο μεγαλύτερῃ της. Ἰδια φορεσιά σχολείου, πολὺ ἐλαφρὴ — σὰν ἀέρινη. Προχωρεῖ στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν. Ἡ Δόρα ἔξαφνα βγάζει μιά πνιγμένη φωνὴ καὶ πιάνεται μὲ τὰ δυὸ της χεῖρα ἀποπίσω ἀπ' τὴ Λιάνα.) Τί εἶν' ἐκεῖνο τὸ μαῦρο ἐκεῖ κάτω; —

ΛΙΑΝΑ, γλήγορα. — Ποιὸ μαῦρο, Δόρα; (Μὲ δισταγμό.) . δέντρο εἶναι... Μὴ μὲ κάνης καὶ ἐμένα νὰ τρομάζω! ἄμ' ἀρχίσωμε νὰ φοβώμαστε καὶ οἱ δύο μας, καλύτερα νὰ γυρίσωμε πίσω...

ΔΟΡΑ. — Ὅχι, ὄχι! μοῦ πέρασε — — Τί ὥρα εἶναι;

ΛΙΑΝΑ. — Θὰ ἦναι δέκα περασμένες ἀπ' τίς ἑννιά πού χτύπησε σιωπητήριον ὡς πού νὰποκοιμηθοῦν οἱ ἄλλες πέρασε τόση ὥρα!.. ἔπειτα ὡς πού νὰ ξανατυθοῦμε κάτω ἀπ' τὴν κουβέρτα, πόση ὥρα κάναμε!.. καὶ ὡς πού νὰ βγοῦμε ἀπ' τὸ θάλαμο, μὲ τὰ τέσσερα χάρμω στὸ πάτωμα, καὶ ἔπειτα ὄλο τὸ διάδρομον καὶ τὴ σκάλα!...

ΔΟΡΑ. — Μὰ γι' αὐτὸ ἴσα-ἴσα μοῦ φαίνεται πὼς θὰ ἦναι πολὺ πιὸ ἀργά...

Ἄχ, Λιάνα! ἂν ἦρθε καὶ ἔφυγε;

Τὴν ἀγκαλιάζει καὶ μένουν ἔτσι.

ΛΙΑΝΑ. — Δὲν πιστεύω. Τί ὥρα ἔγραφε στὸ χαρτάκι;

ΔΟΡΑ. — Ἐγραφε: «Στὶς δέκα, στὸ ἄνοιγμα τοῦ φράχτη, ἀπὸ καὶ πού βγήκες μὲ τὴ φίλη σου τίς προάλλες πού πέρασα καβάλλα».. ἔπειτα ἔλεγε: «Ντοντὸ μου! σὲ λατρεύω!»...

ΛΙΑΝΑ. — Αὐτὸ δὲν ἔχει σημασία.

Ἄλλο τίποτα δὲν ἔλεγε;

ΔΟΡΑ. — Τί ἄλλο; — τὸ ξέρω ἀπέξω, νὰ στὸ πῶ;

ΛΙΑΝΑ, μὲ ἀνυπομονησία. — Μὰ κατὶ ἔλεγε.. γὰ μένα — μόνη σου μοῦ τὸ διάβασες: «Στὴν καλὴ μας φίλη δεσποινίδα Λιάνα πού εἶναι ὁ ἄγγελος προστάτης μας πολλά-πολλά!» — Ἔ;

ΔΟΡΑ. — Ναί, κατὶ τέτοιο.. αὐτὸ δὲν τὸ θυμᾶμαι καὶ τόσο καλά... (Ἡ Λιάνα τραβιέται διαμῆς ἀπὸ τὴν ἀγκαλιὰ τῆς Δόρας. Ἡ Δόρα βάζει τὸ χέρι στὴν τσέπη τῆς ποδιᾶς της.) Στάσου νὰ δοῦμε. Ἄχ! πῶς τῶχο; (Ψάχνεται ἀνήσυχη) . θάμεινε στὸ κρεββάτι — τὸ εἶχα βάλει κάτω ἀπ' τὸ προσκέφαλο.. τῶρα; .. ἂν τὸ βροῦν; .. ἂν ξυπνήσουν καὶ δὲ μᾶς βροῦν στὰ κρεββάτια μας καὶ βροῦν καὶ τὸ γράμμα; ..

ΛΙΑΝΑ, μὲ πεποίθησι. — Δὲ θὰ μας πάρονται χαμπάρι, γιατί ἔχομε φουσκῶσει τίς κουβέρτες ἀπὸ κάτω μὲ τίς καλές μας τίς στολές καὶ μὲ τὰ πλυστικά πού μᾶς φέρανε σήμερα — (Μία ξαφνικὴ σκέψις τὴν τρομάζει.).. Μόνο ἡ Ρίτα νὰ μὴ σηκωθῇ!

ΔΟΡΑ. — Ναί, πού ἔρχεται πάντα καὶ σὲ πειράζει στὸ κρεββάτι σου. Ἄχ, ἂν τὸ ἀνακαλύψῃ αὐτὴ...

ΛΙΑΝΑ, σοβαρῇ. — Δὲ θὰ μας μαρτυρήσῃ, γι' αὐτὸ εἶμαι βεβαία. Ἄλλὰ θάναγκαθοῦμε νὰ τῆς τὸ ποῦμε...

ΔΟΡΑ. — Ἄχ! Καλύτερα νὰ μὴν ἐρχόμαστε!

ΛΙΑΝΑ. — Ἄν θέλῃς, γύρισ' ἐσὺ

πίσω καὶ τοῦ λέω ἐγώ...

ΔΟΡΑ. — Ὅχι, ὄχι! — θὰ κάνω κρότο: ὅταν θὰ ἦμαι μόνη μου, θὰ χτυπᾷ ἡ καρδιά μου τόσο δυνατὰ.. πού θὰ ξυπνήσω τὸν κόσμον...

ΛΙΑΝΑ. — Τότε ἔλα νὰ καθίσωμε ἐδῶ νὰ περιμένωμε...

Τὴν τραβᾷ σ' ἓνα σύσζιο, ἀριστερὰ, πολὺ ἐμπρὸς στὴ σκηνή, πού εἶναι κατὶ μεγάλες πέτρες σὰ θρονί κάτω ἀπὸ ἓνα πυκνόφυλλο γιανσεμὶ καὶ πού ἀπὸ ἐκεῖ φαίνεται τὸ ἄνοιγμα τοῦ φράχτη... Κάθονται ἡ μιά κολλητὰ στὴν ἄλλη.

ΔΟΡΑ, δειλὴ καὶ χαδιάρα. — Γιὰ πές μου, τί σοῦ εἶπε τὴν Κυριακὴ πού τοῦ ἀνοίξες τὴν πόρτα;

ΛΙΑΝΑ, ὄνειροπολεῖ μὲς τὴν ἀνάμνησι... μὲ κύτταξε μὲ τὰ μεγάλα μάτια του πού εἶναι σὰν ἄστρα καὶ μοῦ εἶπε: «ὦ, Δεσποινίς Λιάνα! πάντα ἐσεῖς θὰ μοῦ ἀνοίγετε τὴν πόρτα;»

ΔΟΡΑ. — Ἔ καί;

ΛΙΑΝΑ. — Καὶ ἔπειτα πρόσθεσε κατὶ ἄλλο —

ΔΟΡΑ. — Τί; τί;

ΛΙΑΝΑ, σιγαλά. — «τὴν πόρτα τῆς εὐτυχίας».

ΔΟΡΑ. — Τὸ ἄκουσες ἀλήθεια; γιατί δὲ μοῦ τὸ εἶπες;

ΛΙΑΝΑ. — Τί σοῦ χρειάζοταν αὐτὸ, ἀφοῦ μοῦ τὸ εἶπε ἐμένα; ἐσένα σοῦ εἶπε ἄλλα — καλύτερα.

ΔΟΡΑ. — Καὶ τὴν πρώτη φορὰ πού ἦρθε στοῦ θείου, πάλι ἐσὺ ἔτυχε νὰ τοῦ ἀνοίξῃς τὴν πόρτα!.. τότε πὼς σοῦ φάνηκε; ἔ; πές μου!

ΛΙΑΝΑ. — Τρομάξα — —

ΔΟΡΑ. — Γιατί;

ΛΙΑΝΑ. — Μὰ νὰ δῆς μπροστά σου ἔξαφνα ἓναν Εὐέλπη ὡς ἐκεῖ ἀπάνω, μὲ χρυσὰ κουμπιὰ καὶ κίτρινο γιακά!...

ΔΟΡΑ. — Καλὰ λές! καὶ ἐγὼ τὸ ἴδιο θὰ τρώμαξα, ἀφοῦ καὶ μέσα στὴ σάλα ὕστερα — — Εἶδες ἀλήθεια τί μάτια πού ἔχει! Ὅταν μὲ πρωτοκύτταξε μοῦ φά-

νηκε σὰ νάνοίγανε διαμιᾶς δυὸ λευλού-
δια στὸν ἥλιο.. καὶ τὸ πρόσωπό του κοκ-
κίνησε ἴσαμ' ἀπάνω στὰ μαλλιά του καὶ
φωτίστηκε σὰ νὰ εἶχε ἀνάψει μιὰ φλό-
γα ἀπομέσα του... Καὶ με κτύταζε τόσην
ώρα πού ἀναγκάστηκα νὰ γελάσω δυ-
νατά.. κ' ἔπειτα μοῦ ἤρθε διαμιᾶς νὰ
κλάψω, νὰ κλάψω -

ΛΙΑΝΑ.—Κ' ἐμένα...

ΔΟΡΑ.—Γιατί κ' ἐσένα;

ΛΙΑΝΑ.—Νά, ἐπειδὴ— ἐπειδὴ εἶδα
ἐσένα...

ΔΟΡΑ.—...καὶ δὲν ἔβγαζε μιλιὰ..μόνο
ἀκολουθοῦσε ὄλες μου τίς κινήσεις με
τὰ μάτια του : τὰ αἰσθανόμουν τὰ μά-
τια του ἐπάνω μου, στὰ χέρια μου, στὸ
πρόσωπό μου, στὸ λαιμό μου, σ' ὄλο μου
τὸ κορμί— μοῦ φαινότανε πὼς θάκανα
ἔτσι δὰ (Κάνει μιὰ χειρονομία πὼς πάνει.)
νὰ τὰ πιάσω με τὰ δάχτυλά μου σὰ
φύλλα ἀπὸ τριαντάφυλλα πεσμέναβροχή...

ΛΙΑΝΑ.—Ναὶ σ' ἐβλεπα ἐγὼ! ἔξερεις,
τί χλωμὴ πού ἦσουν; κ' ἔπειτα πάλι κόκ-
κινη σὰν παπαρούνα! — χίλια χρώματα
ἄλλαζες...

ΔΟΡΑ.—Καὶ τί ἔλεγε ὁ θεῖος στὸ
τραπέζι;

ΛΙΑΝΑ, γελᾷ.— Ἐλεγε : (Μιμεῖται τὴ
γεροντικὴ φωνὴ τοῦ θεῖου.) «Τί πάθατε σή-
μερα, κορίτσια, καὶ λουφάζατε; ἄλλη φο-
ρὰ μοῦ πέρνατε ταυτιά. Τί, ντρέπεσθε
τὸν κύριο ἀπὸ δῶ ἢ φοβηθήκατε τὸ σπα-
θάκι του; Εἶναι ἦσυχος παιδί ὁ κύριος
Φαίδων μῦγα δὲν ἔχει σκοτώσει στὴ ζωὴ
του: σὰντὸ δὰ μοιάζει τῆς μακαρίτισ-
σας τῆς μητέρας του πού ἦτον ἕνας ἄγ-
γελος—τὴ χόρευα ἐγὼ μικρὴ στὰ γόνατά
μου.. πολὺ νέα τὴν ἔχασε ὁ καυμένος!..
κι ἀναστένανε ὁ θεῖος κ' ἐμεῖς δακρύσα-
με—θυμᾶσαι; καὶ τὸν κυττάσαμε ἐκεῖνον
ἀπὸ κάτω ἀπὸ τὰ ματοτσίνουρά μας πού
ἦτανε θαμπωμένα...Κ' ἔπειτα εἶπε ὁ θεῖος
σου: «Τὸ σπαθάκι πού βλέπετε τῶχει
μόνο γιὰ νὰ λυώνη τὸ πανταλόνι του

στὸ πλάι (Γελοῦν κ' οἱ δύο μαζί.) κι οὔτε
ποτέ του θὰ ξεσπαθῶση. Κ' ἐσὺ, Κύριε
Φαίδων!»—γύρισε καὶ τοῦ εἶπε— «σὲ
κατετρόπωσε ἀπὸ τώρα ὁ προαιώνιος
ἐχθρός;—ἀμ' θὰ ἰδῆς ποτέ σου κι ἄλλον!
—πρέπει νὰ συνειδήσης, παλληκάρι μου,
νωρίς-νωρίς!»

Γελοῦν πάλι ξεκαρδισμένες.

ΔΟΡΑ.—Καλὲ πὼς τὰ θυμᾶσαι ὅλα!
Κ' ἐμεῖς ξεσπάσαμε ἔξαφνα στὰ γέλοια
γιὰ τὸ πανταλόνι του πού θάλλωνε στὸ
πλάι καὶ γιὰ τὸνομά του πού τῶλεγε
ἔτσι ἀστεῖα ὁ θεῖος: «Φαι-αι-αίδων!»...

ΛΙΑΝΑ.—...καὶ τὸ ξαναλέγαμε ἀνα-
μεταξύ μας τόσο δυνατά πού μᾶς ἄκουγε
ἐκεῖνος: «Φαιαιαίδων! Φαιαιαίδων!»

ΔΟΡΑ.—...κι ὁ καημένος ἴδρωνε
καὶ ξεροκατάπινε καὶ τοῦ στέκονταν
οἱ μπουκιές στὸ λαιμό του.— (Ἡ Δόρα καὶ
ἡ Λιάνα ξεσποῦν πάλι συγχρόνως κ' οἱ δύο
στὰ γέλοια καὶ ἀγκαλιάζονται).. ὡς πού δὲ
βάσταξε πιά καὶ μᾶς εἶπε: «Τουλάχιστον,
ἂν θέλουν οἱ Δεσποινίδες νὰ με λέν
Φαίδη, ὅπως μ' ἔλεγαν πάντα στὸ
σπίτι».. κ' ἐμεῖς τότε δὲ γελάσαμε πιά,
γιατὶ τὸ βρήκαμε ἔξαφνα τόσο ὁμορφο
τὸνομά του: «Φαίδη! Φαίδη!»... Κ' ἔπειτα
πῆγε ὁ θεῖος νὰ φέρη τὸ κουτί με τὰ
πούρα του κι ὁ Φαίδης μᾶς πλησίασε...

ΛΙΑΝΑ.—Ἐμένα ἐπλησίασε...

ΔΟΡΑ.—Ναί, μὰ κτύταζε ἐμένα, καὶ
εἶπε: «Οἱ Δεσποινίδες θὰ με βρίσκουν
κωμικόν!»

ΛΙΑΝΑ.—...κ' ἐμεῖς τότε ξαναγελά-
σαμε δυνατά, ἐνῶ στάληθεια δὲν τὸν
βρίσκαμε διόλου κωμικό, γιατί ἦτον τόσο
νόστιμος ὅταν τῶλεγε αὐτὸ πού μᾶς ἐρ-
χότανε νὰ τὸν φιλήσωμε—

ΔΟΡΑ.—...δηλαδή, ἐμένα μοῦ ἤρθε...

ΛΙΑΝΑ.—...κ' ἐμένα—γιὰ τὸ χατίρι
σου...

ΔΟΡΑ.—...καὶ δὲ θύμωσε διόλου,
παρὰ γελοῦσε κι αὐτὸς μαζί μας.. κι ὅταν
γύρισε σὲ λίγο ὁ θεῖος καὶ μᾶς ἤρθε καὶ

τοὺς τρεῖς λιγωμένους ἀπ' τὰ γέλοια, φώ-
ναξε.. πὼς τὰ εἶπε;—πὲς τα ἐσὺ πού τὸν
κάνεις τόσο καλά!

ΛΙΑΝΑ, μιμεῖται πάλι τὴ φωνὴ τοῦ
θεῖου.— «Μωρὲ, μπράβο σας! Βλέπω Κύριε
(Τονίζει πάλι) Φαιαιαίδων! πὼς μαθαίνεις
πολὺ εὔκολα στὴ φωτιά τοῦ πολέμου..
κι οὔτε χρειάζεσαι νὰ στὰ λήη κανεῖς
δυὸ φορές... Καλὲ φιλιώνουν ποτέ τόσο
γλήγορα με τὸν προαιώνιον ἐχθρόν!»

ΔΟΡΑ, γελᾷ.—...ἀμα πῆ μιὰ φορὰ
κάτι ὁ θεῖος καὶ τοῦ φανῆ νόστιμο, δὲν
τοῦ ξεκολλάει : (Μιμεῖται κι αὐτή.) «Ὁ προ-
αιώνιος ἐχθρός!»

ΛΙΑΝΑ.—...κ' ἔπειτα τοῦ πρόσφερε
ἕνα πούρο τοῦ Φαίδη κ' ἐκεῖνος δὲν
ἤθελε νὰ τὸ πάρη—

ΔΟΡΑ.—...κι ὁ θεῖος τοῦ εἶπε: «Ἐλα,
ἔλα μασκαρατζῆκο! Ἄσ' τὰ νάζια! Θα-
ρεῖς πού δὲν τὸ ξέρω πὼς καπνίζεις,
καὶ πούρα μάλιστα... Στάσου νὰ μυρίσω
τὰ χεῖλια σου!... Κ' ἐκεῖνος τᾶχασε κ'
ἔγινε κόκκινος σὰν κοῦρκος καὶ εἶπε...

ΛΙΑΝΑ, τὴν προλαβαίνει.—...θὰ ἦναι
πού.. ἕνας φίλος μου πού ἔφυγε γιὰ τίς
διακοπές.. καὶ τὸν φίλησα...

ΔΟΡΑ, χτυπᾷ τὰ χέρια της, μ' ἕνα μι-
κρὸ γέλοιο σὰν ἀναγάλισμα πουλιοῦ.—
Ναί—ναί! ἔτσι εἶπε.. κι ὅταν ἔλεγε «τὸν
φίλησα» με κτύταξε...

ΛΙΑΝΑ.—...ἐσὺ ὅμως ἔσκυψες τὸ
κεφάλι σου βαθιά, ἐνῶ ἐγὼ εἶδα πὼς
σοῦρωνε τὰ χεῖλια του με τὸ μουστάκι
του τὸ ἀγκιστροτό.

ΔΟΡΑ.—Δὲν εἶναι δὰ καὶ τόσο ἀγκι-
στροτό!... Καὶ τί εἶπε ἔπειτα ὁ θεῖος.

ΛΙΑΝΑ.— Ὁ θεῖος σου κούνησε τὸ
δάχτυλο γελώντας καὶ εἶπε. «Νὰ προσέ-
χης ἄλλη φορὰ νὰ μὴν ἀποχαιρετᾶς τόσο
σφιχτά, γιὰ νὰ μὴν κολλᾶς τίς μυρουδιές
πού σὲ προδίδουν!...» Ἐ! ἄς ἔχης χάρη! —
νὰ τώρα νὰ καπνίσῃς ἕνα πούρο Ἄβιά-
νας πρώτης, ὅχι σὰν κ' ἐκεῖνα πού πᾶς κι
ἀγοράζεις ἐσὺ καὶ σὲ κοροιδεύουν!»

ΔΟΡΑ, με ἀπορία καὶ θαυμασμό.— Τς!
τς! τς! τς! πὼς τὰ θυμᾶσαι καλέ!
ἴδια κι ἀπαράλλαχτα καθὼς τᾶλεγε...

ΛΙΑΝΑ.—...κι αὐτὸς πάλι ξεροκοκ-
κίνησε καὶ μᾶς κτύταξε καὶ εἶπε: «Ἄν
ἐπιτρέπουν οἱ Δεσποινίδες...»

ΔΟΡΑ.— Ἄχ, ναί! κ' ἐμένα μοῦ ἤρθε
τότε μιὰ τρομερὴ ὄρεξη νὰ τοῦ πῶ, ὅτι
τοῦ ἐπιτρέπω καὶ νὰ μ' ἀποχαιρετήσῃ
ὅπως καὶ τὸ φίλο του—

ΛΙΑΝΑ.—Δὲ ντρέπεσαι!.. ὁμως ἀντίς
αὐτό, ἔκανες μιὰ ψυχρὴ ὑπόκριση καὶ
γύρισες κατὰ τὴν κοσόλα κ' ἔκανες
πὼς διόρθωνες ἕνα βάζο...

ΔΟΡΑ.—Καὶ τάχα ἐσὺ τί ἔκανες!

ΛΙΑΝΑ.—Κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο: τὸν κτύ-
ταξα μέσ' ἀπ' τὸν καθρέπτη...

ΔΟΡΑ.—Μὰ πότε τοῦ τὰ εἶπαμε
ὅλα: γιὰ τὴ ζωὴ μας στὸ παρθεναγω-
γεῖο, ποιὲς ὥρες περπατοῦμε στὸν κῆπο,
πότε μαζεύομαστε στὸ θάλαμο τὸ βράδυ
—θυμᾶσαι, τί ὠραία πού τὰ λέγαμε;

ΛΙΑΝΑ.—Στὸν καναπὲ καλέ, ἐκεῖ
πού τοῦ δείχναμε τὴ συλλογὴ σου με τίς
κάρτ-ποστὰλ καὶ σκύβαμα κ' οἱ τρεῖς με
τὰ κεφάλια ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ ἀλμπούμ...

ΔΟΡΑ—Αὐτὸς ρωτοῦσε ἕνα..

ΛΙΑΝΑ.—...κ' ἐμεῖς τοῦ λέγαμε ἀπὸ
δυὸ ἢ καθεμιὰ...

ΔΟΡΑ—Ὅλο ἐσένα ρωτοῦσε τὸ
περισσότερο...

ΛΙΑΝΑ.—...μ' ἀπὸ σένα περιμένε τὴν
ἀπάντησιν... Γιὰ θυμήσου, ὅταν τοῦ εἶ-
παμε γιὰ τὸ φράχτη πὼς εἶναι ἀνοικτὸς
σὲ μιὰ μεριά καὶ πὼς ἀπὸ κεί βγαίνομε
ἐμεῖς τὰ κορίτσια καμμιὰ φορὰ στὸν
κάμπο καὶ μαζεύομε ἀνεμῶνες, κρυφὰ
ἀπὸ τὴν κυρία Ἐπιμελήτρια!...

ΔΟΡΑ.—Ναί, τὰ μάτια του ἄστρα-
ψαν : τώρα πού τὰ ξέρει, εἶπε, θὰ
περνᾷ ταχτικά καβάλλα κι ἀλλοίμονό
μας ἂν ἔχωμε βγῆ ἔξω ἀπ' τὸ φράχτη!
θὰ μᾶς κυνηγήσῃ, εἶπε, με τᾶλόγο του..

ΛΙΑΝΑ.—Κ' ἐσὺ χτύπησες τὰ χέρια σου καὶ τοῦ φώναξες: «Ἄν μπορῆτε, κίριε Στρατηγέ, ἐλάτε πιάστε μας!—ἐμεῖς εἴμαστε ὁ προαιώνιος ἐχθρός, καθὼς λέει ὁ θεῖος» — καὶ αὐτὸς ξεράθηκε στὰ γέλοια...

ΔΟΡΑ.—Τί ὄμορφος ποὺ εἶναι ὅταν γελά! Εἶδες τί ἄσπρα δόντια ποὺ ἔχει! . . . καὶ τὰ μάτια του, πῶς κλείνουν καὶ βγαίνει λίγο χρυσὸ φῶς σὰν ἀπομέσα ἀπὸ μιὰ χαραμάδα ὁ ἥλιος . . . κ' ἡ φωνή του τί βαρειά ποὺ εἶναι, ἀντρίκια! — ἐνῶ εἶναι ἀκόμη παιδί...

ΛΙΑΝΑ.—Ναί, ξέρω, ξέρω — —

ΔΟΡΑ.—Ἐνα πράμα ὅμως δὲν ξέρεις...

Γελά πονηρά.

ΛΙΑΝΑ.—Τί πράμα;

ΔΟΡΑ.—Νὰ στὸ πῶ; Ὅχι, εἶναι ντροπή—

Κρύβει τὸ πρόσωπό της στὸ στήθος τῆς Λιάνας.

ΛΙΑΝΑ, ταραγμένη.—Ξέρω τί θέλεις νὰ πῆς: . . . πῶς ἦτον τὸ φίλημα ποὺ σοῦ ἔδωσε!—καὶ πῶς νὰ τὸ ξέρω ἐγώ, ἀφοῦ ἐσένα φίλησε — —

Ρίχνει τὸ κεφάλι κάτω.

ΔΟΡΑ, τῆς κλείνει τὸ στόμα μὲ τὸ χέρι — μλεῖ κοντὰ σταῦτά της. —Θὰ τοῦ πῶ νὰ σὲ φιλήσῃ κ' ἐσένα μιὰ φορὰ — ἀλλὰ μόνο μιὰ!...

ΛΙΑΝΑ, ντροπιασμένη, κατακόκκινη. — Θὰ μὲ κἀνης νὰ φύγῃ!

ΔΟΡΑ.—Καλά, καλά! τὸ παίρνω πίσω..νόμιζα πῶς καὶ σὺ τὸν ἀγαποῦσες λιγάκι...

ΛΙΑΝΑ, κρύβει τὸ πρόσωπό της μὲς τὰ χέρια της γιὰ νὰ μὴ φανῇ ἡ ταραχή της. — Μόνο γιὰ σένα.. ἐπειδὴ σ'ἀγαπῶ ἐσένα — — Πές μου — —

ΔΟΡΑ, ἔξαφνα ἀνήσυχη. — Ἄχ, περνᾷ ἡ ὥρα κ' ἐμεῖς ἐδῶ φλυαροῦμε καὶ δὲν τὸ καταλαβαίνουμε. Κι ἀκόμη νὰ φανῇ!... Ἄν δὲν ἔρθῃ, Λιανοῦλα μου; ἂν δὲν ἔρθῃ;

Σφίγγεται ἀπάνω της μὲ τὸ πρόσωπο μὲστὸ

λαιμὸ τῆς Λιάνας ποὺ τῆς χαδεύει τὰ μαλλιά.

ΛΙΑΝΑ.—Ἄς περιμένουμε ἀκόμη.. θὰ ἦναι νωρίς. χωρὶς ἄλλο παραβιαστήκαμε.. μπορεῖ ν' ἀργοπύρησε πουθενά...

ΔΟΡΑ, διαμιάς, ξεφωνητά.—Καλὲ χάσαμε νὰ βάλουμε σύνθημα!..σὲ τέτοιες περιστάσεις πάντα βάζουν σύνθημα — ἔτσι ξέρω ἐγώ...

ΛΙΑΝΑ. — Μπᾶ!..μόνο στὰ μυθιστορήματα — στὴ ζωὴ ἔχομε τὸ ξυπνητήρι ἐδῶ! (Χτυπᾷ τὸ στήθος της — γελοῖν κ' οἱ δυὸ καὶ φιλοῦνται — ἔπειτα πάλι σοβαρή.) Πές μου λοιπόν, τί σοῦ φάνηκε.. τότε πού —

ΔΟΡΑ.—Ἄ! τότε πού.. νά, τίποτα!.. τρόμαξα γιὰ μιὰ στιγμή πολὺ! . . . ἔπειτα ὅσο περνοῦσε ἡ ὥρα καὶ θυμώμουν πῶς μ' εἶχε κυττάξει μ' ὄλο του τὸ πρόσωπο, σὰ νὰ ξεχνότανε ἀπὸ τὰ μάτια του ἡ ζωὴ ποὺ εἶχε μέσα του ὄλη ἀπάνω μου, αἰσθανόμουν μιὰν ἀπεραντη χαρά, νά, ἐδῶ στὸ στήθος μου, ποὺ μ' ἔπνιγε . . . καὶ σ' ὄλο μου τὸ κορμὶ σὰ μιὰ κούραση γλυκειὰ — ποὺ σχεδὸν μὲ πογοῦσε ἀπ' τὴ γλύκα — —

ΛΙΑΝΑ, μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή.—Καημενοῦλα μου! εὐτυχισμένη!.. Καὶ πῶς τόλμησε καὶ τόκανε! (Πιὸ σιγά — μὲ δυσταγμό.) . . . τοῦ εἶπες ἐσύ —

ΔΟΡΑ.—Καθόλου! ὄχι νὰ μὴν τοῦ εἶπα ἐγώ!.. Νὰ καλέ: ἐκεῖ ποὺ βλέπαμε κάτι φωτογραφίες τοῦ θεῖου, ἔξαφνα μοῦ λέει: «Πῶς ἀγαπῶ τὸ θεῖο σας!»

ΛΙΑΝΑ, διακόπτει.—Μὰ δὲν ἦταν φωτογραφίες: ἦτον τὸ ἴδιο ἀλμπουμ μὲ τὶς κάρτ-ποστάλ ποὺ ὄλο τὸ ξαναρχίζατε ἀπ' τὴν ἀρχή...

ΔΟΡΑ, μὲ πείσμα. — Ἐ καλὰ, ἂς ἦτον!.. λοιπὸν μοῦ εἶπε: «Πῶς ἀγαπῶ τὸ θεῖο σας! — Ἐξέρετε ἡ μακαρίτισσα ἡ μητέρα μου πρὶν πεθάνῃ τὸν παρακάλεσε νὰ μὲ προστατεύῃ.»

ΛΙΑΝΑ.—Καὶ γι' αὐτὸ φίλησε ἐσένα ποὺ ἦσουν ἀνεπιμάρτυρα;

ΔΟΡΑ.—Ὅχι, ἀλλὰ ἐκεῖ ποὺ σήκωνα τὸ κεφάλι μου, δὲν ξέρω πῶς ἦρθαν τὰ πρόσωπά μας τόσο κοντά!.. κ' ἐσὺ δὲν ἦσουν ἐκεῖ —

ΛΙΑΝΑ, σχεδὸν κλαίγοντας ἀπὸ ἀγανάκτηση. — Μὰ ἀφοῦ μ' ἔστειλες νὰ σοῦ φέρω ἓνα ποτήρι νερό; —

ΔΟΡΑ.—Ὅχι! σοῦ ὀρκίζομαι . . . νὰ μὴ χαρῶ . . . δὲν τὸ εἶπα ἐγώ — αὐτὸς εἶπε πῶς. . .

ΛΙΑΝΑ, θυμωμένα. — Καὶ ὅταν γύρισα μὲ τὸ ποτήρι στὸ χέρι, σὰς ἤῤα αὐτὸν παννὴ κ' ἐσένα ντομάτα.. μὲ μάτια ὑγρά ποὺ ἔλαμπαν . . .

ΔΟΡΑ.—Ναί, μὰ δὲ μοῦ εἶπες τότε τίποτα! — μόνο ποὺ χύθηκε τὸ ποτήρι ὄλο ἀπάνω σου...

ΛΙΑΝΑ.—Κ' ἔτσι βρήκατε εὐκαιρία νὰ γελάσετε μαζί μου. μ' αὐτὰ ὅμως δὲ γελάστηκα ἐγώ... Μήπως δὲ μοῦ τόπες ὑστερώτερα καὶ μόνη σου;

ΔΟΡΑ.—Δὲν μποροῦσα νὰ τὸ κρατήσω μέσα μου! — ἂν δὲν εἶχα ἐσένα, θὰ τόλεγα καμμιαῆς ἄλλης...

ΛΙΑΝΑ, πειραχτικά.—Θὰ τόλεγες καὶ τῆς κυρίας Ἐπιμελητρίδας, ἔ;—Ἄχ, καημενοῦλα μου, τρελλούτσικη!

*Ἀναστενάζει.

ΔΟΡΑ.—Ξέρεις γιατί μοῦ ἦρθαν τὰ δάκρυα στὰ μάτια;

ΛΙΑΝΑ.—Ἄπ' τὴ ντροπή σου βέβαια...

ΔΟΡΑ.—Ὅχι καλέ! — ἀλλὰ γιατί τὸν ἐλυπήθηκα: (Χαμηλώνει τὴ φωνή — ἐμπιστευτικά.) ξέρεις, μόλις λίγο μ' ἀκκούμπησε τὸ μουστάκι του, νὰ ἐδῶ στὴν ἄκρη, κοντὰ στὸ αὐτί, σὰν ἀέρας, σὰ νάπεσε κάποιο φύλλο ἀπὸ τριαντάφυλλο καὶ νὰ μ' ἄγγιξε μὲ τὴν πνοή του — μόνο ποὺ μύριζε τσιγάρο!.. καὶ τὸν βλέπω ποὺ λὲς νὰ γίνεται σὰν τὸ κερί, τόσο σοβαρὸς καὶ λυπημένος σὰ νάχε κάμει τὸ μεγαλύτερο κακούργημα... Ἦθελα νὰ τοῦ πῶ, ὅτι δὲ θυμώσα καθόλου καὶ

ὅτι ὄλοι οἱ ὠραῖοι νέοι στὰ μυθιστορήματα τὸ κάνουν αὐτὸ καὶ ὄχι μόνο δὲν εἶναι λυπημένοι, παρὰ αὐτοὶ παρηγοροῦν ἔπειτα τὰ κορίτσια ἅμα τρομάζουν... Νᾶξερεις ὅμως πῶς ἤμουν ἐκείνη τὴ στιγμή! δὲν μπόρεσα νὰ νοῦξω τὸ στόμα μου . . . νά, καὶ ἀκόμη μοῦ ὀρχονται τὰ δάκρυα ὅσο τὸ συλλογίζομαι...

ΛΙΑΝΑ, ἀναστενάζει καὶ αὐτὴ — μόλις ἀκουστά.—Κ' ἐμένα μοῦ ἔρχεται ὄρεξη, νὰ κλάψω, νὰ κλάψω: ἔχω μιὰ λύπη ποὺ δὲ λέγεται!...

ΔΟΡΑ, ἀθῶα.—Ἐπειδὴ εἶσαι φίλη μου κ' αἰσθάνεσαι μαζί μου. . . Νὰ σοῦ πῶ τώρα κάτι νὰ γελάσῃς: ἀφοῦ ἔφυγε, ἦρθε τὸ γατάκι μου τὸ σταχτί, ὁ Λουλοῦκος, καὶ ἀνέβηκε ἀπάνω μου, στὸ λαιμὸ μου κ' ἔτριβε τὴ μυτίτσα του τὴν ὑγρὴ στὸ πρόσωπό μου, κοντὰ στὸ αὐτί—στὸ ἴδιο μέρος ἀκριβῶς πού... — κ' οἱ τρίχες τοῦ μουστακιοῦ του μ' ἄγγιξαν ἀπαράλλαχτα σὰν.. κ' ἐκείνο!.. Τότε τὸν ἔπιασα ἐγώ—ἐννοεῖς, δὲν τὸν ντροπύμωνα διόλου τὸ Λουλοῦκο—καὶ τὸν ἔβαλα μπροστά μου καὶ τοῦ κούνησα τὸ δάχτυλο μπρὸς στὴ μύτη του καὶ τοῦ εἶπα: «Γιὰ νὰ σοῦ πῶ! τὰ ἴδια θᾶχωμε;» καὶ ὁ Λουλοῦκος ἀντὶ νὰ φοβηθῇ, πήδησε ἀπάνω στὸ δάχτυλό μου καὶ ἄρχισε τὶς δάγκες καὶ τὰ παιχνίδια... Καὶ τότε ἐγώ τοῦ εἶπα: «Ἐτσι μπράβο, ὄχι νὰ στέκεσαι σὰ ζεματισμένος καὶ νὰ κἀνης ἓνα μούτρο σὰν κατάδικος! Νά, δὲν τὸ βλέπεις ποὺ δὲ θυμώνω διόλου, οὔτε τώρα σὰν ποὺ μὲ δαγκάνεις καὶ ὄχι ὅταν μὲ φιλήσῃ!» καὶ τὸν ἐφιλοῦσα ἔπειτα ἐγώ τὸ Λουλοῦκο, τὸν ἐφιλοῦσα ὡς ποὺ νιαούριζε ἀπὸ τὸ βάσανο ποὺ τοῦκανα...

Γελά μ' ὄλη της τὴν καρδιά σὰν παιδάκι.

ΛΙΑΝΑ, γελά καὶ αὐτὴ, καταδιασκεδασμένη. — Ἀλήθεια, ἔτσι τοῦλεγε; γιατί δὲ μὲ φώναζες κ' ἐμένα ν' ἀκούσω;...

ΔΟΡΑ, σοβαρευόμνη.—Τότε δὲ σοῦ

τόχα πῆ ἀκόμη — τὸ εἶχαμε μυστικὸ ἐγὼ καὶ ὁ Λουλοῦκος... Ἔπειτα, ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς, ἐκεῖνο τὸ ἕνα φίλι, τὸ ἀχνὸ καὶ τρομερὸ, γινότανε δυνατὸ καὶ γλυκὸ, γινότανε μέσα μου πολλὰ φιλιὰ, ἑκατό, χίλια... τόσο πού ξεχείλισε σὲ μιὰ θάλασσα γλυκειά... Ἔτσι βέβαια θὰ αἰσθάνωνται κ' οἱ Βασιλοπούλες, στὰ παραμύθια, πού τις ἀγαποῦν οἱ ὠραῖοι ἱππότες: κ' ἐγὼ εἶχα γίνει βασιλοπούλα ἐκεῖνη τῆ στιγμῆ...

ΛΙΑΝΑ.—Θὰ ἤθελες νὰ ἦτον ἱππότης ὁ Φαίδης καὶ νὰ φοροῦσε πανοπλία;

ΔΟΡΑ, συλλογίζεται λιγάκι. — Ὁχι! τὸν προτιμῶ μὲ τὴ στολή του...

ΛΙΑΝΑ.—Θυμᾶσαι τίς προάλλες πού πέρασε ἀπὸ δῶ μὲ τᾶλογο, ἀργὰ τὸ ἀπόγευμα, καὶ μᾶς ἔρριξε ἕνα πακετάκι μ' ἐκεῖνες τίς ὠραῖες τίς κάρτ-ποστάλ καὶ μὲ τίς καρAMEλλες...

ΔΟΡΑ.—.. ἄχ, ναί! τίς ρωσικὲς τὰ μαξιλαράκια...

ΛΙΑΝΑ.—.. εἶχε καὶ σοκολάτες!—κ' ἐμεῖς εἴμαστε πίσω ἀπ' τὸ φράχτη καὶ τὸν κυττάζαμε μὲς ἀπ' τὰ βᾶτα...

ΔΟΡΑ.—..καὶ ξεγλιστρούσες ἐσὺ σὰ γουσερίτσα ἔξω ἀπ' τὸ φράχτη νὰ πάρῃς τὸ πακετάκι καὶ σὲ εἶδε ἡ κυρία Ἐπιμελήτρια, πού ἦτον κι αὐτὴ μὲ τίς ἄλλες στὸν κῆπο, καὶ σὺ ἔκανες πὼς κἀθησες χάμω στὰ χορτάρια καὶ μάζευες λουλούδια...

ΛΙΑΝΑ.—..καὶ πήδησες κ' ἐσὺ ἔξω, τάχα νὰ μὲ φέρῃς πίσω καὶ ὅλο μου φώναζες τσιριχτά: «Λιάνα! Λιάνα! ἔλα μέσα! σὲ θέλει ἡ κυρία Ἐπιμελήτρια!»—καὶ πὺ σιγὰ φώναζες: «Κρύψ' το! κρύψ' το!...»

ΔΟΡΑ.—Πὼς τὸ κρύψαμε καὶ δὲν τὸ πήρε χαμπάρι κανεὶς!

ΛΙΑΝΑ.—Τὸ φόβο ὅμως πού τραβήξαμε!...Καλὰ ἔκανες καὶ τοῦ τὸ εἶπες τοῦ Φαίδη τὴν περασμένη Κυριακή: ἔτσι εἶναι καλύτερα!—ὁ ἥλιος εἶναι φωνακλᾶς καὶ τὰ μαρτυροῦει ὅλα...

ΔΟΡΑ, πέφτει ἀπάνω στὴ Λιάνα καὶ κρύβεται στὴν ἀγκαλιά της. — Ναί, ἀλλὰ τὴν ὥρην τρέμω περισσότερο...

ΛΙΑΝΑ.—Ὁχι, τώρα ἔχομε μαζί μας τὸ σκοτάδι.. καὶ τὴν καλὴ τὴ σελήνη: γιὰ δὲς πὼς κυττάζει μὲς ἀπ' τὰ δέντρα!—δὲ θέλει νὰ φωτίσῃ καὶ πολὺ γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἴδου, μόνο προσέχει κι αὐτὴ καὶ περπατεῖ σιγὰ - σιγὰ καὶ κρυφακούει...

ΔΟΡΑ.—Ἄχ, Λιάνα! Δὲν μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τί εἶναι αὐτὸ πού αἰσθάνομαι!—ἔτσι θὰ ἦναι ὅταν πεθαίνῃ κανεὶς ἀπὸ ἔρωτα καὶ πάη στὸν οὐρανό.. ἔ; τί λές;

ΛΙΑΝΑ.— Νομίζω... (Ἀναστενάζει.) Στάσου! κἀτί ἀκούω...

ΔΟΡΑ, τρομαγμένη.—..ἀπὸ πάνω;.. ἀπ' τὸ σπῆτι;—

ΛΙΑΝΑ, βάζει τὸ χέρι της στὸ στόμα τῆς Δόρας.— Σούτι! Ὁχι, ἀπ' ἔξω... (Ἀφηγκράζεται μὲ τὸ κορμὶ γεμμένο πρὸς τὰ ἔξω καὶ προχωρεῖ στίς μύτες τῶν ποδιῶν, μὲ τὸ δάχτυλο στὸ στόμα, πρὸς τὸ φράχτη... Ἡ Δόρα μένει πίσω, κρυμμένη ἀπ' τὸ θάμνο τοῦ γιαισεμοῦ, μὲ τὰ χέρια στὴν καρδιά της πού χτυπᾷ. Ἡ Λιάνα ξαναγυρίζει πίσω βιαστικά—κατάχλωμη καὶ ταραγμένη.) Αὐτὸς εἶναι! (Μὲ μιὰ τρεμουλά ἀπὸ ἀγαλλίαση μέσα στὴ φωνή της.) Αὐτὸς εἶναι!..ἀκούω πατήματα ἀλόγου ποῦρχεται γλήγορα...

ΔΟΡΑ, σχεδὸν μὲ κλάμματα. — Ἐγὼ δὲν ἀκούω τίποτα! ταυτιά μου βουτίζουν τόσο πολὺ! Βάλε τὸ χέρι σου στὴν καρδιά μου νὰ ἴδῃς πὼς χτυπᾷ!...

ΛΙΑΝΑ, τὸ βάζει.—Καημενοῦλα μου! (Τὴν φιλεῖ δακρυσομένη κι αὐτὴ.) Τώρα θὰ σοῦ περᾶσῃ ἀμέσως, ἅμα ἔρθῃ... (Ἀφηγκράζεται.) Νά, δὲν ἀκούγεται πιὰ τὸ ἄλογο—θὰ κατέβῃκε...

ΔΟΡΑ.— Αἰσθάνομαι πὼς θὰ λιποθυμήσω—

ΛΙΑΝΑ.— Κἀθησε λιγάκι αὐτοῦ στὴν πέτρα...

Κάνει νὰ πάη πάλι πρὸς τὸ φράχτη.

ΔΟΡΑ, ξεφωνίζει.—Μὴ μ' ἀφήσῃς μονάχη!—Λιάνα! — —

ΛΙΑΝΑ, ξαναγυρίζει.—Μὰ τότε λοιπόν!—θὰ ἔρθῃ καὶ δὲ θὰ βρῆ κανέναν καὶ θὰ ξαναφύγῃ..Σήκω νὰ πάμε μαζί!

Τὴν πιάνει ἀπ' τὸ χέρι καὶ προχωροῦν κ' οἱ δυὸ σιγὰ-σιγὰ.. Ἐκεῖνη τὴ στιγμῆ προβάλλει πίσω ἀπ' τὰ κλαδιά τοῦ φράχτη πού τρίζουν τὸ κεφάλι τοῦ Φαίδη: Ἡ Λιάνα ἀφήνει τὸ χέρι τῆς Δόρας καὶ κάνει νὰ τραβηχτῆ πίσω...

ΔΟΡΑ, σιγαλά, μ' ἀγωνία.— Μὴ φύγῃς, Λιάνα! μείνε κοντά μου!...

ΛΙΑΝΑ, ἡ φωνή της τρέμει.— Ἀφησέ με!.. ἄφησέ με!—δὲν εἴπαμε νὰ προσέχω κοντὰ στὴ σκάλα, μήπως βγῆ κανεὶς ἀπὸ πάνω;...

Φεύγει τρεχάτη.

ΔΟΡΑ, ἀκόμη γυρισμένη πρὸς τὴ Λιάνα, κλαυθμηρά.— Λιάνα!... (Ἐπειτα γυρίζει καὶ βλέπει τὸ Φαίδη πού ἔχει σκαρφλώσει τίς πέτρες τοῦ φράχτη καὶ τώρα παραμερίζει τὰ γκαθωτὰ κλαδιά τῶν βᾶτων καὶ βγαίνει ὡς τὴ μέση ἀπέξω: τρέχει καταπάνω του, ἀνεβαίνει τὸ μικρὸ χωματένιο ὕψωμα πρὸς τὸ μαντρότοιχο κι ἀπάνω σὲ κἀτί κοιτῶνες πεσμένες ἐκεῖ, πού χρησιμεύουν γιὰ πάτημα, καὶ χίνεται μέσα στὰ χέρια του πού εἶναι ἀνοιχτὰ γιὰ νὰ τὴν πιᾶσουν—μ' ἕνα λυγμό.) Ἄχ, Φαίδη!—

Τὸ κεφάλι της πέφτει πίσω, τὰ μάτια της εἶναι κλειστά. Ὁ Φαίδης σκύβει μὲς ἀπ' τὰ βᾶτα καὶ τὴ σηκώνει ὡς ἀπάνω στὸ στήθος του... Ἡ σελήνη ρίχνει μιὰ γλυκὴ ἀχτίδα μὲς ἀπ' τὰ κλαδιά καὶ φωτίζει μὲ τὸ γλυκὸ καὶ λυπημένο της χαμόγελο τὰ πρόσωπά τους... Ἡ Δόρα εἶναι σὰ λιποθυμημένη, μὲ τὸ στόμα μισανοιχτό.. τὰ χέρια της ἀκκουμποῦν ἀπάνω στοὺς ὄμους τοῦ Φαίδη μὲ τὰ δάχτυλα ἀπλωτὰ, σὰ λυμένα. Ἀλλὰ στὴν ὄψη της εἶναι χυμένη μιὰ εὐδαιμονία πού λάμπει περισσότερο κι ἀπ' τὸ ἀσημένιο φῶς τῆς σελήνης, πού τὴ σηκώνει δλόκληρη ἔξω ἀπ' τὴ ζωὴ—τόσο ὑπερμετρὴ πού καταντᾷ τρομερὴ... Ὁ Φαίδης εἶναι γλωμὸς, σοβαρὸς, σκυμμένος ἀπάνω της μὲ μᾶν ἐπισημότητα ἱερατικὴ, μὲ τὴν τρυφερότητα πού πιάνει κανεὶς στὰ χέρια του ἕνα ἀδύνατο πουλάκι ἢ ἕνα λουλουδι ἀχνόφυλλο... Ἀτέλειωτες στιγμὲς κυττάζει ὁ Φαίδης, μὲ τὰ μάτια του σκιασμένα ἀπὸ τὰ ματόκλαδά του, τὸ χωρὶς πνοὴ πρόσωπο τῆς Δόρας [ὅπως στὴν περιφέρημην εἰκόνα τοῦ Klimi «ὁ Ἐρως»].. ἔπειτα διαμιάς σκύβει καὶ κολλᾷ τὰ χεῖλη του στὸ στόμα πού μοιάζει ἄνθος κομμωμένο... Ἡ σελήνη σιγὰ-σιγὰ ξεπροβάλλει

πίσω ἀπ' τὰ κλαδιά τῶν δέντρων πού εἶναι σὰ δαντελλένιο παραπέτασμα στὸ φεγγερὸ οὐρανὸ καὶ χύνει δλόγυρα τὴ μελιχρὴ τῆς λύπη.

ΔΟΡΑ, σὰ νὰ ξυπνᾷ.— Φαίδη!

ΦΑΙΔΗΣ, σὰ μέσα σ' ὄνειρο.— Δόρα!.. ἀγάπη μου! (Τὴ φιλεῖ χίλιες φορὲς σ' ὅλο τὸ πρόσωπο.) Ντοντό μου!..Μ' ἀγαπᾷς λοιπὸν λιγάκι;..χουσό μου!—χάρηκες πού ἦρθα;...

ΔΟΡΑ, μὲ πιασμένη ἀναπνοὴ ἀπ' τὰ φιλιὰ του καὶ ἀπὸ τὴν εὐτυχία της.— Ἄχ, Φαίδη!.. φοβήθηκα μήπως δὲν ἔρθῃς— ἂν δὲν ἐρχόσουν...

ΦΑΙΔΗΣ.—Ἄν δὲν ἐρχόμουν τί;— (Τῆς κλείνει τὸ στόμα μ' ἕνα ἀτέλειωτο φιλι.) Τίποτα! ψέμματα λές...

ΔΟΡΑ, μόλις κατόρθωσε νὰ πάρῃ ἀναπνοή.— Ἀλήθεια, ἀλήθεια!.. θὰ πέθαινε ἢ θὰ τρελλαίνομαι... (Φιλοῦνται πάλιν... Ἡ Λιάνα στὸ ἀναμεταξὺ πήγε καὶ στάθηκε παρᾶμερα, δεξιὰ καὶ πρὸς τὰ ἔμπροσς τῆς σκηνῆς, πίσω ἀπὸ ἕναν πηχτὸ θάμνο πού τὴ χωρίζει ἀπ' τοὺς ἐραστὰς: στέκεται ἐκεῖ ταραγμένη, χλωμὴ, μὲ τὸ αὐτὴ τῆς πρὸς τὸ μέρος τῶν ἐρωτευμένων καὶ τὰ μάτια της ἀπάνω στὰ φύλλα ἑνὸς κλαδιοῦ πού τὰ μαδᾷ μὲ τὸ ἕνα χέρι, ἀσυναίσθητα... Κάθε τόσο δαγκάνει τὸ κάτω χεῖλι τῆς σὰ νὰ τὴν χτυπᾷ καμμιὰ λέξη κατὰστηθα καὶ νὰ τὴν πονῆ τόσο πού πρέπει νὰ βάζῃ δύναμη γιὰ νὰ συγκρατηθῇ... Ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς καὶ ἀκούει τὸ διάλογο τῶν ἐραστῶν καὶ τὰ φιλιὰ τους, τόσο τῆς ἐρχεται νὰ κρυφτῆ καὶ κάνει νὰ μπῆ πιὸ βαθιά μέσα στὰ κλαδιά, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ νᾶκούη.

ΔΟΡΑ.—Φαίδη!—Ἐσὺ εἶσαι ὁ ὠραῖος μου ἱππότης, Φαίδη!

ΦΑΙΔΗΣ.—Κ' ἐσὺ εἶσαι ἡ βασιλοπούλα ἢ Ἡλιογέννητη, πού σὲ φυλᾷν οἱ Δράκοι στὸ μαγεμένο παλάτι—

ΔΟΡΑ, τὸν διακόπτει μὲ κομικὴ ἔμφαση.— Ἀλήθεια σὰ Δράκος εἶναι ἡ κυρία Ἐπιμελήτρια!...

ΦΑΙΔΗΣ, γελᾷ κ' ἐξακολουθεῖ.— Εἶσαι ἢ Πεντάμορφη ἢ μαρμαρωμένη κ' ἐγὼ θὰ σὲ ξυπνήσω μὲ τὰ φιλιὰ μου νὰ σὲ κάνω Βασιλισσά μου...

Τὴ φιλεῖ.

ΔΟΡΑ.—Ὁχι! καλύτερα νὰ μὴ μὲ

ξυπνήση! ἄφησέ με ἔτσι νὰ κοιμηθῶ στὸν ὄμο σου . . ὅλη μου τὴ ζωὴ!...

ΦΑΙΔΗΣ, τῆς χαδεύει τὰ μαλλιά. — Ἀυτὰ εἶναι λοιπὸν τὰ ὄραία χρυσὰ μαλλιάκα πού ἤθελα τόσο καιρὸ νὰ τὰ πιάσω στὰ χέρια μου καὶ νὰ τὰ φιλήσω! νὰ τὰ φιλήσω... (Τὰ φιλεῖ μεθυσμένα.) Τὶ χρυσὰ πού εἶναι! σὰ φῶς βγάζουν ἀπὸ μέσα τους... Νά, κ' ἡ σελήνη τὰ φιλεῖ, ὄχι μόνο ἐγώ : ἡ ζηλιάρα ἡ σελήνη! βγήκε κι αὐτὴ τώρα νὰ πάρῃ τὸ μερδικό της ἀπ' τὴν εὐτυχία μας...

ΔΟΡΑ. — Ὅχι, μὴν τὴν κατηγορῆς! αὐτὴ τόση ὥρα κάθεται καὶ προσέχει πίσω ἀπ' τὰ κλαδιά νὰ μὴν ἔρθῃ κανεὶς...

ΦΑΙΔΗΣ, γελώντας. — φυλάει βάρδια, ἔ; . . πουλάκι μου! γλυκό μου μορὸ πού ζῆς μὲς τὰ παραμύθια ἀκόμη!...

ΔΟΡΑ. — Ὅλα εἶναι σὰν παραμῦθι, Φαίδη! — ὅλη ἡ ζωὴ καὶ ἡ σελήνη καὶ τὰ δέντρα κ' ἐσὺ πού με κρατᾶς ἀπάνω στὸ στήθος σου, χωρὶς νὰ πατῶ στὸ χῶμα . . ἀπάνω σ' ἕνα σύννεφο...

ΦΑΙΔΗΣ. — Νά, σὲ κρατῶ μὲς τὰ χοντρά μου τὰ χέρια σὰν πούπουλο, σὰ μιὰ νιφάδα ἀπὸ χιόνι πού ἔπεσε ἀπάνω μου ἀπ' τὸν οὐρανὸ! — φοβᾶμαι μὴ μοῦ λυώσης μέσα στὰ δάχτυλά μου, κοντὰ στὴν καρδιά μου. . . σὰν ὄνειρο...

ΔΟΡΑ. — Μὴ λές γιὰ ὄνειρο! — τὰ ὄνειρα σβήνουν καὶ δὲν ξανάρχονται. κ' ἐγὼ δὲ θέλω νὰ σβήσῃ ποτέ μου αὐτὸ τὸ ὄνειρο! . . Σκῦψε νὰ πιάσω κ' ἐγὼ λιγάκι τὰ μαλλιά σου τὰ κατσαρά! (Ὁ Φαίδης σκύβει καὶ ἡ Δόρα βυθίζει καὶ τὰ δύο της χέρια μέσα στὰ σγουρά μαλλιά του.) Πῶς μπλέκουνε στὰ δάχτυλά μου! . . δὲ θέλουν νὰ μ' ἀφήσουν νὰ τὰ βγάλω — (Γελᾷ.) σὰ χταπόδια εἶναι! . . (Ἀγγίζει μ' ἕνα δάχτυλό της τὸ στόμα τοῦ Φαίδη.) Νά καὶ τὸ στόμα σου μὲ τὸ —

ΦΑΙΔΗΣ, τῆς κλείνει τὸ στόμα μ' ἕνα φιλί. — Νά τὸ στόμα μου — (Φιλί.) νὰ καὶ τὸ δικό σου — (Φιλί.) νὰ καὶ τὰ δογτάκια σου —

(Φιλί.) νὰ καὶ τὰ ματάκια σου — (Φιλί.) ἄνοιξε νὰ ἰδῶ τὰ μάτια σου πού εἶναι σὰ λουλούδια ζωντανά! . .

ΔΟΡΑ, χωρὶς πνοή. — Μὴ μοῦ παίρνῃς ὅλη μου τὴν ψυχὴ! — μὲ τί θὰ σ' ἀγαπῶ ἔπειτα; . . Τί ὄμους δυνατοὺς πού ἔχεις! (Τοῦ χαδεύει τοὺς ὄμους... Ἐξαφνα μὲ τσακπίνικη ἀφέλεια.) Ξέρεις! ἂν θὰ πρέπη καμμιὰ φορὰ νὰ περάσωμε κανένα ποτάμι καὶ δὲν ἔχη γεφύρι, ἢ ἂν τύχῃ καὶ πέσωμε στὴ θάλασσα ἀπὸ καμμιὰ βάρκα ἢ ἀπ' τὸ βαπόρι καὶ δὲν ἦναι κανεὶς νὰ μᾶς πιάσῃ, θὰ μὲ πάρῃς ἐσὺ ἀπάνω στους ὄμους σου καὶ θὰ μὲ πᾶς κολύμπι μακριὰ-μακριὰ. κ' ἐγὼ δὲ θὰ φοβᾶμαι διόλου — κι ἂν πιάσῃ πυρκαϊά. . . θάρρηδες ἐσὺ νὰ μὲ πάρῃς στὴν ἀγκαλιά σου κ' ἐγὼ θὰ σὲ πιάσω ἔτσι δά, νά, ἔτσι (Τοῦ βάζει τὰ δύο της μπράτσα στεφάνι στὸ λαιμὸ καὶ κρύβει τὸ πρόσωπο στὸ στήθος του.) . . καὶ θ' ἀφεθῶ ὅλη ἀπάνω σου — νά; κ' ἐσὺ θὰ μὲ πᾶς ὅπου θέλεις. . . θὰ μὲ πᾶς, θὰ μὲ πᾶς! — ὅλη τὴ ζωὴ μας ἔτσι...

Ἡ Λιάνα ἀκούγοντας αὐτὰ τὰ λόγια πίσω ἀπ' τὸ θάμνο, ἀλλάζει χίλια χρώματα. . . μαδᾷ νευρικά τὰ φύλλα καὶ τσακίζει τὶς κλαδοκορφές καὶ τὶς ρίχνει χάμω . . ξύνει μὲ τὴ μύτη τοῦ παπουτσιοῦ της τὸ χῶμα... Σιγά-σιγά, ὅσο περισσότερο ἀκούει καὶ κανεὶς δὲν τὴν ἀναφέρει, ἀρχίζουν νὰ στάζουν δάκρυα ἀπ' τὰ μάτια της, πρῶτα ἕνα-ἕνα ἄργά, ἔπειτα πῶς πολλὰ μαζί, ὅπως στὴ βροχή: σηκώνει τὸ ἕνα μπράτσο της καὶ τὸ φέρνει γυριστὸ μπρὸς στὸ πρόσωπό της, καθὼς κάνουν τὰ μικρὰ παιδιὰ ὅταν κλαῖν, καὶ κλαίει σιγαλά...

ΦΑΙΔΗΣ. — Ὁραία ἱστορία! . . ὅλη μας τὴ ζωὴ ἔτσι θὰ τὴν περνοῦμε στὰ νερά καὶ στίς φωτιές;

ΔΟΡΑ, ντροπιασμένη. — Καλέ! . . κάνεις πῶς δὲν καταλαβαίνεις... (Ἐξαφνα μὲ γυναικεία περιέργεια καὶ δειλία μαζί.) Γιὰ πές μου! —

ΦΑΙΔΗΣ. — Τί, ψυχὴ μου;

ΔΟΡΑ, διστάζει. — . . νά, τί ἰδέα σου ἦρθε; . . ὅταν μὲ πρωτοεῖδες —

ΦΑΙΔΗΣ, κάνει τὸ σοβαρό. — Μὰ δὲν εἶδα πρώτη ἔσένα!

ΔΟΡΑ. — Ἄ, ξέρω! τὴ Λιάνα — αὐτὴ σου ἄνοιξε τὴν πόρτα...

ΦΑΙΔΗΣ. — Λοιπόν, τότε μοῦ ἦρθε κ' ἡ ἰδέα...

Ἡ Λιάνα βγάζει μιὰ μικρὴ φωνὴ καὶ κρύβεται πῶς βαθιὰ στὸ θάμνο. Ἐπειτα ξαναβγάζει τὸ κεφάλι της νάκούσῃ, μ' ἀγωνία, τὸ μαντηλάκι σφικτὰ μαζεμένο στὸ ἕνα χέρι.

ΔΟΡΑ, δὲν ξέρει ἂν πρέπη νὰ γελᾷ ἢ νὰ κλάψῃ. — Φαίδη! θέλεις νὰ μὲ κάνῃς νὰ κλάψω;

ΦΑΙΔΗΣ. — Ὅριστε μας! ζηλεύεις τώρα; (Τὴ φιλεῖ στὰ μαλλιά.) Ἄμα σὲ εἶδα, Ντοντό μου, νόμισα πὼς μιὰ γλυκειὰ ἀχτίδα τοῦ ἡλίου μπῆκε μὲς τὴν καρδιά μου καὶ χόρευε. νόμισα πὼς εἶδα μιὰ πεταλοῦδα χρυσὴ πού ἦρθε ἀπάνω μου —

ΔΟΡΑ, πειραγμένη. — Μὲ συγχωρεῖ ἡ χάρη σου : δὲν ἦρθα ἐγὼ ἀπάνω σου οὔτε καὶ χόρευα...

ΦΑΙΔΗΣ. — Ἐ, τότε λοιπὸν : ἕνα πουλάκι πού ἤθελα νὰ τὸ πάρω νὰ πετάξωμε μαζί πέρα ἀπ' τὰ βουνά...

ΔΟΡΑ, μὲ πονηρία. — Καὶ τί ἄλλο ἠθελες;

ΦΑΙΔΗΣ. — Νά, ἠθελα νὰ τὸ βάλω μὲς τὴ χούφτα μου καὶ νὰ τὸ φιλῶ, νὰ τὸ φιλῶ στάπαλά του τὰ φτερά σὰ μετὰξι χρυσὸ καὶ στὸ στοματάκι του ἀπὸ κοράλλι πού κελαιδεῖ τόσο γλυκά...

ΔΟΡΑ. — καὶ τάχα δὲν τόκανες;

ΦΑΙΔΗΣ. — Ἐκεῖνο; δὲν ἦτον τίποτα : ἦτον ἕνας ἀναστεναγμὸς πού ξέφυγε ἀπ' τὸ στόμα μου ἐκεῖ πού μιλοῦσα...

ΔΟΡΑ, μὲ ὄφος ἀνακριτοῦ. — ὥστε δὲν αἰσθάνθηκες τότε τίποτα;

ΦΑΙΔΗΣ, ἐπίτηδες μὲ ἀπάθεια. — Οὐτε τὸ πῆρα χαμπάρι.

ΔΟΡΑ, πεισματικά. — Ἐτσι εἶσαι; κ' ἐγὼ ἠθελα νὰ σοῦ λεγα κάτι γιὰ τὸ γατάκι μου, ἀλλὰ δὲ στὸ λέω! — Ξέρεις, ἐγὼ ἄμα σὲ εἶδα μοῦ φάνηκες γελοῖος —

ΦΑΙΔΗΣ. — . . αὐτὸ δὰ μοῦ τῶδειξες ἀρκετά...

ΔΟΡΑ, κοροϊδευτικά. — ἕνας ἄντρας ἴσαμ' ἐκεῖ ἀπάνω — ἕνα λελέκι (Γελᾷ μὲ κακία.) μὲ χρυσὰ κουμπιά! . . νὰ κοκκινίξῃ γιὰ τὸ παραμικρό! . . κι ὅταν ὁ θεῖος σου εἶπε γιὰ τὸ τσιγάρο. — (Διστάζει.) καὶ τοῦ εἶπες πὼς ἀποχαιρέτησες ἕνα φίλο σου. τότε μοῦ ἦρθε —

ΦΑΙΔΗΣ. — . . νὰ μὲ δείρῃς!

ΔΟΡΑ. — Ὅχι! — ἀλλὰ δὲ στὸ λέω γιὰ νὰ σκάσῃ...

ΦΑΙΔΗΣ, σηκώνει τὸ κεφάλι της μὲς τὰ δύο της χέρια. — Γιὰ νὰ σὲ δῶ καλὰ! ξέρεις τί θέλεις ἐσὺ; (Τὴ φιλεῖ.) Νά, αὐτὸ θέλεις — Ντοντό μου! . . Πόσων χρόνων εἶσαι, Ντοντό;

ΔΟΡΑ. — Τὸν Αὐγουστο μπαίνω στὰ δεκάξη.

ΦΑΙΔΗΣ. — Ψέμματα λές! Δεκάξη εἶναι ἡ Λιάνα πού εἶναι ἕνα χρόνο πῶς μεγάλη; ἔτσι δὲ μοῦ εἶπατε ἐσεῖς οἱ ἴδιες;

ΔΟΡΑ. — Θέλεις νὰ πῆς μ' αὐτὸ πὼς εἶμαι πολὺ μικρὴ ἀκόμη; (Εἰρωνικά.) Ἐσὺ βλέπεις ἔχεις μιὰ πήχη μουστράκι! . .

ΦΑΙΔΗΣ. — Ἐγὼ εἶμαι εἴκοσι ἐτῶν καὶ σ' ἕνα χρόνο θὰ βγῶ ἀπ' τὴ σχολή.

ΔΟΡΑ. — Κ' ἔπειτα;

ΦΑΙΔΗΣ, κάνει πὼς δὲν καταλαβαίνει. — Ἐπειτα θὰ φορέσω μακρὸ σπαθὶ καὶ γαλόνια.

ΔΟΡΑ, μ' ἀνυπομονησία. — Τὸ ξέρομε δά — δὲ θέλω νὰ πῶ αὐτό...

ΦΑΙΔΗΣ. Ἐ, ἔπειτα τί;

ΔΟΡΑ, κακιωμένη, μὲ σουρωμένα χεῖλια. — Κάνεις τὸν κουτό! — ἔπειτα, δὲ θὰ ἦμαι κ' ἐγὼ μεγάλη;

ΦΑΙΔΗΣ. — Οὐ-οὐ-οὐ! — ἀφοῦ εἶσαι τώρα δεκαπέντε, θὰ ἦσαι τότε δεκάξη καὶ μὲ τὸ παραπάνω; θὰ ἦσαι μιὰ γριά — ὅτι βγήκε ἀπ' τὶς φασιές.

Γελᾷ μὲ τὸ πρόσωπο πού κάνει ἡ Δόρα.

ΔΟΡΑ, ἀγανακτισμένη. — Μὰ θὰ φορῶ μακριὰ καὶ ψηλὰ τακούνια! . .

ΦΑΙΔΗΣ, γελᾷ ἐπίτηδες περισσότερο. —

Φαντάζομαι! Θα φαίνεσαι σά να φόρε-
σες τῆς γιαγιάς σου τὰ ρούχα καὶ σὲ
κάθε βῆμα θὰ σκοντάφτης καὶ θὰ τρι-
κλίζης στὰ τακούνια σου καὶ θὰ κάνης
τάκ-τάκ-τάκ! στὸ πεζοδρόμιο.. τί ἀνο-
στιά! ..

ΔΟΡΑ, τὸν κυττάζει μὲς τὰ μάτια γιὰ
νὰ δῆ πῶς τὸ λέει — μὲ θυμὸ. — Στὰ σοβαρὰ
τὸ λὲς αὐτό;

ΦΑΙΔΗΣ, γελῶντας ἀκόμη. — Ἄλη-
θεια σοῦ λέω —

ΔΟΡΑ. — Ὡστε ἂν ἦμουν κ' ἐγὼ τώ-
ρα σὰν τὴ Λιάνα;

ΦΑΙΔΗΣ, ἔξαφνα σοβαρός. — Ὡ, μὰ
τότε ἀλλάζει! ἕνας χρόνος ἔχει πολὺ νὰ
κάνη σ' αὐτὴν τὴν ἡλικία..

ΔΟΡΑ. — Τότε λοιπὸν νὰ πάρῃς τὴ
Λιάνα σου!

Ἡ Δόρα κάνει νὰ ξεφύγη ἀπ' τὴν ἀγκαλιὰ
τοῦ Φαίδη, μὰ αὐτὸς τὴν ξαναπιάνει καὶ τὴν
πνίγει στὰ φιλιὰ. Ἡ Λιάνα πού κρυφακούει
ὀλοένα, μὲν λένε γι' αὐτὴ, δαγκάνει τὸ μαν-
τηλάκι τῆς γιὰ νὰ μὴν ξεφωνίσῃ — δὲ βαστάει
πιά νὰκούη, δὲ βαστάει πιά κοντὰ σ' αὐτὴν
τὴν εὐτυχία πού οὔτε σταλαγματιὰ δὲν εἶναι
δική τῆς.. κάτι τὴ σπρώχνει νὰ τὴ διακόψῃ ἢ
τουλάχιστο νὰ φύγῃ αὐτὴ μακριὰ: βγαίνει ἀπ'
τὸν κρυψῶνα τῆς καὶ τρέχοντας περνᾷ ἀπὸ
κοντὰ τοὺς ἐκείνων πού ἔχασαν τὸν κόσμον
ὄλο ἀπάνω στὸ φράχτη.

ΦΑΙΔΗΣ, φοβισμένος γιὰ μιὰ στιγμή. —
Τ' εἶν' αὐτὸ πού τρέχει ἐκεῖ; Ἀναγνωρί-
ζει τὴ Λιάνα. Ἄ! ἢ Λιάνα εἶν' ἐδῶ;

ΔΟΡΑ, γυρίζει τὸ κεφάλι μὲ τρόμο. —
Ἄχ, θεέ μου, πῶς μὲ τρώμαξες! — ναι
ἢ Λιάνα ἦτον ἐδῶ κοντὰ καὶ φύλαγε
μὴν ἔρθῃ κανεὶς... (Τρέχει πρὸς τὴ Λιάνα.)
Τί εἶναι, Λιάνα; μήπως ἀκουσες τίποτα;

ΛΙΑΝΑ, μὲ φωνὴ κομματιασμένη ἀπ' τὰ
κλάμματα καὶ τὴν ταραχὴ. — Πᾶμε! πᾶμε,
Δόρα! πᾶμε νὰ φύγωμε!.. ἦμουν ἐκεῖ
κάτω στὴ σκάλα.. δὲν ἀκουσα τίποτα..
τί λέγατε — τώρα δὲν μπορῶ πιά! —

ΔΟΡΑ, μὲ ἀπορία. — Μὰ γιατί κλαῖς
ἔτσι;

ΛΙΑΝΑ, μὲ λυγμούς. — ..κλαίω, κλαίω

— πές του νὰ φύγῃ! πές του νὰ φύγῃ! —
Νά, μοῦ ἤρθε ἔτσι ἕνας φόβος.. μοῦ
φάνηκε πὼς ἀκουσα ἕναν κρότο.. καὶ τρό-
μαξα — γιὰ σᾶς τοὺς δύο... Πᾶμε νὰ φύ-
γωμε! — δὲν μπορῶ πιά νὰ μείνω ἐδῶ..
εἶμαι πολὺ τρομαγμένη — θὰ μᾶς πιά-
σουν! ..

ΔΟΡΑ, τὴν κολλάει καὶ αὐτὴ φόβος. — Ἄχ
θεέ μου! (Τρέχει πρὸς τὸ Φαίδη.) Ἄντιό,
χρυσέ μου! ἢ Λιάνα θέλει νὰ φύγωμε —
κλαίει..

ΦΑΙΔΗΣ. — Μὰ ἀγάπη μου! στάσου
ἀκόμη λιγάκι —

ΔΟΡΑ. — Ὁχι, ὄχι! ξεχαστήκαμε — εἶ-
ναι ἀργὰ πιά. Πές μου γλήγορα — (Πρὸς
τὴ Λιάνα). Μιὰ στιγμοῦλα μόνο, Λιάνα!

ΦΑΙΔΗΣ. — Τί, τί, γλυκό μου;

ΔΟΡΑ, βιαστικά. — Θὰ μ' ἀγαπᾶς.. θὰ
μ' ἀγαπᾶς πάντα; ὅπως τώρα; ὅλη σου
τὴ ζωὴ; ὅσο ζῶ; αἰωνίως; μόνο ἐμένα;

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ ὕφος σχεδὸν κομικὰ ἐπί-
σημο, ἀλλὰ καὶ μὲ πάθος βαθύ. — Θὰ σ' ἀγα-
πῶ — ὅπως τώρα — αἰωνίως — ἐσένα μόνο!

ΔΟΡΑ. — Ὁρκίσου το, Φαίδη! ὅπως
κάνουν ὅλοι οἱ ὠραῖοι ἱππῶτες... (Ἡ Λιάνα
βγάζει ἕνα λυγμὸ καὶ κάνει νὰ φύγῃ. Ἡ Δόρα
μ' ἀδημονία.) Στάσου, Λιάνα! μὴ φύγῃ!

ΦΑΙΔΗΣ. — Σὲ τί νὰ σου ὀρκισθῶ;
στὰ ἄστρα;

ΔΟΡΑ. — Ὁχι στ' ἄστρα πού ὀλοένα
τρεμοσβήνουν..

ΦΑΙΔΗΣ. — Τότε στὰ ἄστρα τῶν
ματιῶν σου πού —

ΔΟΡΑ, τὸν φιλεῖ μ' ἀγαλλίαση — ἀνά-
μεσα σὲ γέλοια. — Θὰ προτιμοῦσα νὰ μοῦ
ὀρκιζόσουν στὰ γαλόνια σου... Ἄντιό,
ὠραῖε μου ἀξιωματικέ!

Κρεμίζεται στὸ λαιμὸ του.
ΦΑΙΔΗΣ, τὴν φιλεῖ παράφορα. — Ἄν-
τιό, γλυκειά μου κυρία Στρατηγίνα!
(Ἀκούγεται ἕνας δυνατὸς λυγμὸς τῆς Λιάνας.
Ὁ Φαίδης κάνει μιὰ ἐρωτηματικὴ κίνηση τοῦ
κεφαλοῦ πρὸς τὸ μέρος τῆς.) Κλαίει ἀκόμη;
ΔΟΡΑ, κάνει νεύμα «ναί». — Φαίδη μου!

πές τῆς καὶ αὐτῆς ἕνα λόγο! (Μὲ δισταγμὸ
καὶ φανερὴ θυσία.) Δός τῆς καὶ αὐτῆς ἕνα
φιλάκι! —

Τὸν ἀφίνει καὶ τρέχει πρὸς τὴ Λιά-
να πού στέκεται χωμένη μέσα σ' ἕνα θάμνο
μὲ τὰ χέρια μπροστὰ στὸ πρόσωπο καὶ κλαίει:
στέκεται καὶ τὴν κυττάζει ἀρκετὴν ὥρα σιωπη-
λή... Ἐπειτα τὴν πιάνει ἀπ' τὸ χέρι καὶ τὴ
σέρνει πρὸς τὸ φράχτη, κοντὰ στὸ Φαίδη.

ΦΑΙΔΗΣ, μὲ κάποια ταραχὴ. — Δεσποί-
νις Λιάνα! ἤθελα κ' ἐγὼ νὰ σᾶς εὐχαρι-
στήσω γιὰ τὴ μεγάλη σας καλωσύνη...

Τῆς πιάνει τὰ δύο χέρια.

ΔΟΡΑ, σιγαλὰ στὸ Φαίδη. — Φίλησέ τη
στὸ μέτωπο!.. μὰ ὄχι καὶ πολὺ σφιχτά! —
μιὰ φορὰ φτάνει — νά, δὲ βλέπω ἐγώ...

Κάνει πὼς θὰ γυρίσῃ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος. Ἡ Λιά-
να, τρομερὰ ταραγμένη, τοῦ ξεφεύγει τοῦ Φαίδη
μέσ' ἀπ' τὰ χέρια καὶ τρέχει πρὸς τὴ σκάλα
τοῦ σπιτιοῦ.. Ἡ Δόρα τὸ κατόπι τῆς. Ὁ Φαίδης
χάνεται κάτω ἀπ' τὸ φράχτη. Ἐξαφνα ἢ Λιάνα
κοντοστέκεται πίσω ἀπὸ ἕνα θάμνο, σὺβει
γιὰ νὰ μὴν τὴν ἰδῇ ἢ Δόρα καὶ στέλνει μὲ
τὸ χέρι ἕνα φιλιὸν πύρινο μέσα στὴ νύχτα...
Στὸ ἀναμεταξὺ ἀνοίγει ἢ πόρτα τοῦ χαμόστι-
του πού συνέχεται μὲ τὸ σχολεῖο καὶ βγαίνει
ὁ Γέρο-Ἐπιστάτης μ' ἕνα φανάρι ἀναμμένο
καὶ μὲ μιὰ χοντρή μαγκούρα... Τὰ δύο κορί-
τσια βγάζουν ἀπὸ μιὰν ἀγνή φωνὴ καὶ κρύβον-
ται πίσω ἀπ' τοὺς θάμνους, ἢ καθεμιά ὅπου βρέ-
θηκε, βαστώντας τὸ στήθος τοῦ πᾶει νὰ
σπάσῃ ἀπὸ τὸ καρδιοχτύπι: ἢ Δόρα κάνει γλή-
γορα-γλήγορα σταυροὺς ἀπανωτούς... Ὁ Γέρο-
Ἐπιστάτης σηκώνει τὸ φανάρι του, κυττάζει
ἀπάνω κατὰ κλειστά παραθύρα τοῦ σχολείου,
καὶ βάζει τὸ χέρι του σταυτὶ: ἀκούγονται σὰν
ποδοβολητὰ ἐνὸς ἀλόγου πού φεύγει καὶ σκυλιά
πού ἀλχητοῦν... Ἐπειτα προχωρεῖ πρὸς τὸ φρά-
χτη μουρμουρίζοντας καὶ κοινοῦντας τὸ κεφά-

λι, χτυπώντας καθὼς περνάει μὲ τὴ μαγκούρα
τοῦ μὲς τὰ κλαδιά.. Τὸ φανάρι του φωτίζει μόνο
ἕναν κύκλο μπροστὰ του καὶ πηχτώνει ἀκόμη
περισσότερο τὸ σκοτάδι πὸ πίσω: ἔτσι δὲ βλέ-
πει τὰ δύο κορίτσια πού τρέμουν στοὺς κρυ-
ψῶνες τοὺς... Μόλις γυρίζει τὴν πλάτη του,
ξεγλιστροῦν καὶ οἱ δύο σὰ φαντάσματα τὴ
σκάλα ἀπάνω καὶ χάνονται... Ἡ σελήνη σὰ νὰ
ἔκανε πιά τὸ καθήκον τῆς βγαίνει ὅλη ἔξω
ἀπ' τὰ δέντρα καὶ φωτίζει μὲ τὸ γλωμὸ τῆς
γέλιο τὸ ἀθόρυβο πέρα πέρα τὴ σκηνή...

Ὁ ΓΕΡΟ-ΕΠΙΣΤΑΤΗΣ, στέκεται μπρὸς
στὸ φράχτη σὰ νὰ μωρίζεται τὸν ἀέρα. — Νὰ
μὴ μὲ λένε Μαθιὸ Βυθούλκα, ἂν δὲν ἦτον
τώρα δὰ κάποιος ἐδῶ μέσα! Θάτον πᾶ-
λε ἀπὸ κείνους τοὺς παλιόμορτηδες πού
μοῦ κλέβουν τὰ ροδάκινα... (Σηκώνει τὸ
φανάρι πρὸς τὸ δέντρο ἀποπάνω του.. ἔπειτα
φέγγει κάτω στὸ χώμα.) Ὁρίστε! ὄχι τί;
ἦταν καὶ πολλοί, ὄχι ἕνας μοναχά! (Περ-
πατεῖ μὲ τὸ φανάρι δλόγυρα.) Τὸ γονιό τους,
μωρέ!.. στάχτη μοῦ τὰ κάνανε τὰ μα-
ρουλάκια μου μὲ τίς πατημασές τους...
νὰ καὶ τὰ φασουλάκια... νὰ καὶ τὰ ραπά-
νια — πᾶνε ὅλα! πᾶνε! — Ἄχ! καὶ νὰ τοὺς
πιάσω, τοὺς μαγκούφηδες! (Χτυπᾷ μὲ λύσ-
σα τὴ μαγκούρα του μὲς τὰ βᾶτα τοῦ φράχ-
τη: στὴ μανία του σηκώνει τὸ κεφάλι πρὸς
τὴ σελήνη πού γελᾷ ἀπὸ ψηλὰ σχεδὸν μ'
ἀδιαντροπία.) Κ' ἐσὺ κλεφτοφάγαρο! πού
κάθεσαι αὐτοῦ πάνω καὶ μοῦ κιαμαρώ-
νεις καὶ φωτᾶς στοὺς λωποδύτες νὰ
γδύνουν τὸν κόσμον! Νὰ σ' εἶχα κάτω κ'
ἔβλεπες! — φτου-οὔ σου!...

Ἀργάργα ξαναγυρίζει πρὸς τὸ σπιτάκι του,
βλαστημώντας κα' χτυπώντας στὸ δρόμο τὴ
μαγκούρα του ἀπάνω στὰ κλαδιά.

Ἡ ΑΥΛΑΙΑ ΠΕΦΤΕΙ ΑΓΑΛΙΑ

ἅΠΑΝΤΑ ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ ΙΤΑΛΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Οἱ ἀγνοῦντες τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν πρὸ πολλοῦ ἐπεθύμουν τὴν ἐξελληνισιν τῶν ἰταλικῶν ποιήσεων τοῦ ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ Σολωμοῦ. Μάλιστα ὁ πεφιλημένος ἡμῖν ποιητὴς κ. Κωστῆς Παλαμᾶς ἐν τῇ ἀξιολόγῳ ἐκδόσει Ἑπαντων τῶν εὐρισκομένων τοῦ ἡμετέρου ἐθνικοῦ ποιητοῦ, τῇ γενομένη ἐν Ἀθήναις τῷ 1901, δαπάνη τοῦ ἀλησμόνητου Μαρσαλῆ, λέγει ὅτι: *μία μετάφρασις τῶν ἰταλικῶν ποιημάτων εἶνε ἀπαραίτητος. Ἄμα ἀνεγνώσαμεν τοῦτο, ἀμέσως συναλλάβαμεν τὴν ἰδέαν νὰ μεταφράσωμεν ἐν δημοτικῇ ζωντανῇ γλῶσσῃ καὶ περὶ τὰ ἐβδομήκοντα ὀκτὼ ἰταλικά ποιήματα, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἐδημοσιεύθησαν. Ἄλλ' ἀπὸ ἀναβολῆς εἰς ἀναβολὴν μόλις τώρα τὸ κατωρθώσαμεν.*

Ὡς γνωστὸν ὁ Σολωμὸς κατ' ἀρχὰς ἔγραφε τὰς ποιήσεις του ἰταλιστὶ ἰταλιστὶ πάντοτε αὐτοσχεδίαζε. Ἡ ἰταλικὴ γλῶσσα, ὡς γνωστὸν, ἀπ' αἰῶνος ἦτον ἡ ἐπίσημος τῆς Ἑπτανήσου, καὶ ἱστορικοὶ λόγοι, ἠνάγκαζον τοὺς Ἑπτανησίους νὰ εἶνε Ἰταλόφιλοι. Διὰ τοῦτο δὲν ἐθεωρεῖτο ἐν Ἑπτανήσῳ ἀρνησίπατρις ὁ ἀσπυζόμενος τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν, μάλιστα ἐκ μικρᾶς ἡλικίας ἐθήλαζον τὰ θέλγητρα τοῦ ἰταλικοῦ πολιτισμοῦ, ὅπως παιδαγωγηθῶσιν εἰς τὰ τῆς Ἰταλίας γυμνάσια καὶ συμπληρώσωσι τὰς σπουδὰς των εἰς τὰ Πανεπιστήμια αὐτῆς.

* *

Ὁ Σολωμὸς ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας εἶχε μεγάλην εὐχέρειαν ν' αὐτοσχεδίαζῃ σονέτια ἰδίως καὶ μετὰ θαυμαστῆς εὐκολίας αὐτοσχεδίαζε σονέτια μὲ τὰς ὑποχρεωτικὰς ὁμοιοκαταλήκτους λέξεις (*rime obbligate*), αἵτινες, τῷ ἐδίδοντο παρὰ τῶν φίλων εἰς τὰς συναναστρώφας.

Εἷς ἐπιστήμιος φίλος τοῦ Σολωμοῦ, ὁ λόγιος ἰατρός Διονύσιος Ταγιαπιέρης ἐβεβαίωσε ὅτι ἅμα τῷ ποιητῇ μας, ἐδίδοτο θέμα εἰς ὁμοιοκαταλήκτους λέξεις, ἐπὶ τοῦ χάρτου μετὰ ταχύτητος θαυμαστῆς ἡ γραφὴς του ἔτρεχε καὶ πολλάκις μετὰ τῶν ἰδίων ὁμοιοκαταλήκτων λέξεων αὐτοσχεδίαζε δύο σονέτια ἀντιθέτου θέματος, ὡς λ. χ. ἡ *Δευτέρα Παρουσία* καὶ ἡ *Αὐγή*.

Δυστυχῶς δὲν περιεσώθησαν ἅπαντα τὰ παρ' αὐτοῦ αὐτοσχεδιασθέντα ποιήματα.

Ὁ πρῶτος ἐκδότης τῶν ἰταλικῶν σονέτιων τοῦ Σολωμοῦ εἶνε ὁ φίλος του Λουδοβίκος Στράνης, ὁ ὁποῖος τῷ 1822 ἐδημοσίευσεν ἐν Κερκύρᾳ τριάκοντα σονέτια ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: *Rime improvisate dal nobile signore Dionisio conte Sa' amon Zacintio* τούτέστι: *αὐτοσχεδίαστοι στίχοι τοῦ εὐγενοῦς κυρίου Διονυσίου κόμητος Σολωμοῦ*. Ὁ Στράνης τὰ ἀφιέρωσεν εἰς τὸν περιλάλητον ποιητὴν Φώσκολον! Ἐν τῇ ἀφιερωτικῇ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Φώσκολον ὁ Στράνης ἱστορεῖ ὅτι ὁ Σολωμὸς ἐνόμιζεν, ὅτι ἡ Ἰταλία εἶχε τότε δύο ποιητὰς τὸν Μόντην καὶ τὸν Φώσκολον. Ἐπειτα πρὸς τοὺς ἄλλοις ἔλεγε καὶ τὰ ἐξῆς: «Οἱ στίχοι οὗτοι, τοὺς ὁποίους σὰς προσφέρω εἶναι ὡς εὐρίσκονται εἰς τὰ παλιόχαρτα, εἰς

» τὰ ὁποῖα ἐπρωτογράφησαν ἐνώπιον τῶν φίλων, οἵτινες ἐδίδον αὐτῷ τὸ θέμα, » χωρὶς οὐδεμιᾶς ἄλλης λέξεως. Τόση δὲ εἶναι ἐνίοτε ἡ ταχύτης, ὥστε δὲν τὸ πῖ- » στεύει ἢ ἐκείνος, ὁ ὁποῖος εἶδε νὰ τρέχῃ ἡ γραφὴ ἐπὶ τοῦ χάρτου εἰς τρόπον, » ὡς νὰ ἔγραφέ τι ὑπερκατεῖχεν εἰς τὴν μνήμην. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὴν πλη- » θὴν τῶν γελοιογραφικῶν στίχων καὶ ἀφίνω τοὺς πλείστους σοβαροῦς, οὓς αὐ- » τοσχεδίασε καὶ ἐκλέγω τούτους, οἱ ὁποῖοι μοῦ φαίνονται καλύτεροι. Εἶνε κἄτι » ἔκτακτον νὰ ἴδῃ τις αὐτὸν αὐτοσχεδιάζοντα σονέτια. Δὲν θὰ ἐτόλμων νὰ τὸ » εἶπω ἂν δὲν ἤμην παρὼν καὶ ἂν δὲν τὰ κατεῖχεν ὁ ἀξιότιμος ἰππότης Παῦ- » λος κόμης Μερκάτης ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποῖου ἐδόθησαν αὐτῷ τὰ πλείστα θέ- » ματα. Ἄλλως τε ὁ φίλος τώρα μεταχειρίζεται τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν διὰ νὰ » εὐχαριστήσῃ τοὺς φίλους, διότι καταιγίνεται εἰς τὴν νεοελληνικὴν γλῶσσαν». Τε- » λειώνει δὲ τὴν ἀφιερωτικὴν ἐπιστολὴν εἰπὼν τῷ Φωσκόλῳ ὅτι ὁ Σολωμὸς ἔγραφε τότε ἑλληνιστὶ ἄνομοιοκαταλήκτους στίχους καὶ ὀκτάστιχα καὶ τρίστιχα ὁμοιά- » ζοντα πρὸς κλασικὰ ἰταλικά. Ἐπίσης παρὰ τοῦ Στράνη μανθάνομεν ὅτι τῷ 1822 εἶχεν ἐτόιμην τὴν *Τρολλή Μάννα* ἣτις ἀπέσπα τὰ δάκρυα.

* *

Σημειωτέον ὅτι τὰ πρῶτα ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θρησκευτικά. Θρησκεία καὶ πατρις ἦσαν τὰ δύο ἰδεώδη, τὰ ὁποῖα ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς εἶχεν ἀπὸ νεκρῆς ἡλικίας. Ἐκ τῶν μεταφράσεων τούτων τὰ πρῶτα εἴκοσι εἶνε θρησκευτικά, δέκα καὶ ἐν.εα εἶνε ἐμπνευσμέναι ἀπὸ τὸ *Ἄσμα τῶν Ἀσματίων* καὶ ἐν ἀπὸ τὸν Ἡσάϊαν. Ὁ ἡμέτερος ἐθνικός ποιητὴς πολὺ ἐτέρπετο μελετῶν τὴν Παλαιὰν καὶ Νέαν Διαθήκην καὶ τοὺς Πικτέρους τῆς Ἐκκλησίας.

* *

Τινὰ ἐκ τῶν ἰταλικῶν ποιημάτων τοῦ Σολωμοῦ μετεφράσθησαν εἰς ἑλληνικούς στίχους.

Πρῶτος πάντων ὑπῆρξεν ὁ φίλος τοῦ ποιητοῦ Ἀντώνιος Μάτεσις, ὁ γνωστὸς συγγραφεὺς τοῦ ἠθογραφικοῦ δράματος ὁ Βασιλικός, ὅστις μετέφρασεν ἐλευθέρως ἕξ σονέτια, τὰ ὁποῖα ἡμεῖς ἐδημοσιεύσαμεν εἰς τὴν ἐκδόσιν μας τῶν ἀπάντων τοῦ Α. Μάτεσι ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1881.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐν Ζακύνθῳ ἑορτῶν ἕνεκα τῶν ἀποκαλυπτηρίων τοῦ ἀνδριάντος τοῦ Σολωμοῦ, τῷ 1902, ὁ Ζακύνθιος ποιητὴς κ. Ἀριστείδης Καφοκέφαλος ἐδημοσίευσεν μίαν παραπολὺ ἐλευθέρην μετάφρασιν 25 σονέτιων ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Στράνη. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἰδίων ἑορτῶν ὁ ζεῖμνηστος Κερκυραῖος Γεώργιος Καλοσγοῦρος ἐδημοσίευσεν ἐν τοῖς *Παναθηναίοις* (τεύχη 40—44) ἀρίστην μετάφρασιν 21 ποιημάτων ἐκ τῶν ἐκδοθέντων ὑπὸ τοῦ ἀλησμόνητου Κερκυραίου Ἰακώβου Πολυλά.

Δημοσιεύοντες τώρα εἰς περὶν μετάφρασιν ἅπαντα τὰ μέχρι τοῦδε δημοσιευθέντα ἰταλικά ποιήματα, ἐβδομήκοντα ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν, παρακαλοῦμεν τὸν εὐμενῆ ἀναγνώστην νὰ φωνῇ ἐπιεικῆς καὶ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν μόνον καὶ μόνον τὴν

καλήν διάθεσίν μας τοῦ νὰ συμπληρωμέν κενόν, τόσον ἐπιθυμητόν ἀπό τοὺς ἀγνοοῦντας τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν.

ΣΠΥΡ. ΔΕ ΒΙΑΖΗΣ

* * *

1. ΣΟΝΕΤΤΟ.

Ἡ Σύλληψις τῆς Παρθένου.

Ἀντιλάλησε ἔξαφνα στὸν οὐρανὸ μίαν ἀρμονίαν, ποῦ ἐδοξολογοῦσε τὸ ὄμορφο παρθενικὸ Κρίνο, πῶμελλε νὰ γεννήσῃ τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Κ' ἡ μελωδία ἔζωνε τὸ Θεό.

Σὰν ἔλεγε ὁ ὕμνος: *Μαρία*, ξαστράφτανε τοῦ οὐρανοῦ ὄλα τὰ πρόσωπα κι' ὄλα τὰ μάτια καὶ σὲ ὄλοιε τὸν οὐρανὸ ἐχύνετο ἓνα φῶς ῥοδοκόκκινο, ποῦ κάθε ἄλλο ῥοδοκόκκινο στὴ γῆ ἐβθῆνε χρῶμα.

Στὸ σεπτὸ ὄνομα τῆς *Σεβαστῆς*, κ' θένεκε ἔπλεκε στεφάνι γιὰ τὰ μαλλιά τοῦ ἀπὸ αἰθέρια ἀνθη, ποῦ ψεγάδια δὲν ἔχουν.

Ἄγκαλιάσματα, φιλιὰ, γέλοια σὲ ὄλα τὰ μέρη. Ἐδιπλασιάστηκε ἔς τὸν Παράδεισο ἡ Χάρα.

2. ΣΟΝΕΤΤΟ.

Ὁ Εὐαγγελισμὸς (μὲ ὑποχρεωτικὰς ῥίμες).

Κατεβαίνει ὁ Γαβριὴλ λαμπρὸς σὰν τὴν Αὐγούλα: στοὺς ὤμου: ἡ χυμένη κόμη τοῦ κυματίζει, στεφανωμένη μὲ φύλλα, ποῦ τὸ χρῶμα τους κανένα ἄλλο φυτὸ δὲν ἔχει στὴ γῆ.

Τὰ χεῖλη τοῦ χρυσώνει θεία λάμψη καὶ στέλνουν σ' ὁ αὐτὶ τῆς *Μαρίας* τὸν ἦχο τοῦτο: «Χαῖρε, Χαῖρε *Μαρία*, ποῦ περίσσια κάθε σου χάρη δίνῃ ζωὴ στὴν ἀνθρώπινη γενεά.

» Ὁ Κύριος εἶναι μαζί σου, ὦ αἰθέρια Νύμφη, ποῦ τὴν ἀνεμοζάλη τῶν ἀμαρτιῶν ἐξαφανίζει ἡ ἀγνιστικὴ σου χάρη».

«Εἶμαι δούλη τοῦ Θεοῦ» εἶπε καὶ πλημμυρίζει ὁ νοῦς τῆς μὲ τὴν μεγάλη σκέψη ὅτι ἔχει μίση τῆς ἓνα Θεοῦ. κ' ἡ ὠραία ἀχνάδα τῆς ταπεινοσύνης ἀπλώνεται στὴν ὄψι τῆς.

3. ΣΟΝΕΤΤΟ

Ἡ Γέννησις τοῦ Κυρίου

Νά, τὸ περιμενόμενο θεῖο Παιδί, νὰ σώσῃ τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τίς δεινὲς ἀμαρτίες τὰ μάγουλά του ἐφλόγιζαν σὰν ἀπὸ ἀθάνατο ρουμπίνι: γλυκά, γλυκά τὸ θωροῦσε ἡ *Μαρία*.

ὦ! ἀνέφραστο θαῦμα! Τὸ παιδιάστικο κλάμα λοιάζει νὰ κάμη ἀρνάκι κάθε λύκο, γιὰ νὰ μὴ γονατίζει πλιὰ ὁ θνητὸς μπροσιὰ στὸ κταχθόνιο φεῖδι, ποῦ τὸν ἔγλυψε.

Σὰν ὀλοκάθηρη, γλυκεῖα τοῦ Ἡλίου ἀχτίνα πῦ διαπερνάει τὸ διάφανο κρυστάλλι καὶ δὲν τὸ χαϊδεύει,

Ἄνθισε στὸ κλαρὶ τὸ Θεῖο Λουλοῦδι, ποῦ δυνατὰ ἠθέλησε, νὰ ἀναπαύσῃ στὸ σταυρό, τὴν Ἄ γ ά π η του, ποῦ ἔχει σ' ἐμᾶς καὶ τὴν ἐννοήσαμε.

4. ΣΟΝΕΤΤΟ

Στὸ θάνατο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τοῦ Ἰησοῦ μόλις ἀκούστηκε ἡ μεγάλη ἀγωνία, ὄλη ἡ πλάση ἀπὸ τὴ λύπη ἐταράχθηκε καὶ κάθε νεκρὸς σηκώθηκε ὄχι νυστάζοντας, ἀλλὰ μὲ τρομασμένα μάτια.

Ἀμέσως, ἓνας ἄγγελος ἀπὸ τὸν οὐρανὸ ἔτρεξε κ' ἐφώνησε μὲ φωνὴ φοβισμένη: κ' ἐφώνησε στὸν τρομασμένο κόσμον: Ποιὸς ἦτον Ἐ κ ε ἱ ν ο ς, ποῦ πέθανε ἐπᾶνω σ' ἓνα ξύλο.

Ὅλοι οἱ θεοὶ ἀνατρίχιασαν: στὰ ἀθάνατα μάγουλά των χλωμάδα ἀπλώθηκε κ' ἐκλείσαν τὰ μάτια γιὰ νὰ μὴν ἰδοῦνε αὐτὴν τὴν καταισχύνῃ.

Ὅλη ἡ οἰκουμένη μίαν ψυχὴν σ' αὐτὴ τὴ λύπη: κλαίγαν οἱ κάμποι, κλαίγαν τὰ βουνά, ποῦ στὴ θανὴ αὐτὴ παρασταθῆκαν.

5. ΣΟΝΕΤΤΟ

Στὴν Παρθένα.

Ποιὰ εἶναι τούτη, ποῦ στὰ πόδια τρέμει τοῦ σκληροῦ Κορμοῦ, σὰν τὸ φύλλο, ποῦ τὸ ἀγέρι τὸ φυσάει κ' ἔχει στὴν καρδιά τῆς τέτοια ἀνεμοζάλη, ποῦ κάθε ἄλλη λύπη φαίνεται γλυκεῖα;

Ὅμιε! κάθε λαλιὰ παύει στὸ χλωμό τῆς χεῖλι καὶ γιὰ τοῦτο νυιῶθη μέσα στὴν καρδιά τῆς πρὸ βῆθῦ τὸν πόνο. Καὶ τὰ σβυμένα τῆς μάτια περιμένουν νὰ ἰδοῦν τὸ θάνατον στὴ θωριὰ τοῦ Ἰησοῦ.

Τούτη εἶναι ἡ Παρθένας, ποῦ κυττάει τὸ θεῖο Βασιλεῖα, τὸν Υἱὸ τῆς, ποῦ τὸ μαρμαμένο κεφάλι γέρνει θωροῦντας ἐκεῖ, ποῦ δὲν ὑπάρχει λάμψη.

Γιατί, τὸ ἔγειρε καὶ δὲν τὸ κράτησε ψηλά; Γιατί βλέποντας τὴν πονεμένη *Μαρία* νὰ ἀκουσε δύο φορές μὲς τὴν καρδιά τὸ θάνατο.

(Συνεχία)

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΚΑΙ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Τὸ ὠραῖον εἶναι ἐκδήλωσις μυστικοῦ νόμου τῆς φύσεως, ὁ ὁποῖος χωρὶς αὐτὴν τὴν διὰ τοῦ ὠραίου ἐκδήλωσίν του θὰ μᾶς ἔμενεν ἀγνωστος.

Ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποσχεθῇ εἰλικρινεῖαν, Ἡ ἀμεροληψία ὅμως δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησίν μας.

Ὁ χρόνος εἶναι στοιχεῖον.

Ἰπλάχουν ἀνθρώποι ἐράσμιοι χάρις μόνον εἰς τὰς πλάνας των.

Ἀπὸ ὄλους τοὺς λαοὺς τῆς γῆς οἱ Ἕλληνες ὠνειρεύθησαν εὐγενέστερα τὸ ὄνειρον τῆς ζωῆς.

Δὲν ἀρκεῖ νὰ φυσᾶς τὸν αὐλόν. Πρέπει νὰ κινῆς καὶ τὰ δάκτυλα.

Τὸ μεγαλύτερον κακὸν τῆς ἐποχῆς μας, εἰς τὴν ὁποίαν τίποτε δὲν ὀριμά-

ζει, είναι ότι κάθε ημέρα σπαταλά το προϊόν κάθε ημέρας, χωρίς να σκεφθῆ να κρατήσῃ κάτι διὰ τὸ μέλλον. Ἔχομεν ἐφημερίδας βραδυνὰς καὶ ἐφημερίδας πρωϊνὰς. Γλίγωρα θ' ἀποκτήσωμεν τοιαύτας καὶ διὰ τὰς διαμέσους ὥρας. Τριγυρίζουν τὰ μυστικά ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι, ἀπὸ πόλιν εἰς ἄλλην πόλιν, ἀπὸ κράτος εἰς κράτος. Γλίγωρα θ' ἀνεβοῦν καὶ εἰς τὰ ἄστρα ἐνκερίως.

Οἱ σημερινοὶ ποιητὴί, βάζουν πολὺ νερὸν εἰς τὸ μελάνι των.

Αἱ ὑποθέσεις εἶναι τραγούδια βαυκαλητικά, μὲ τὰ ὅποια οἱ διδάσκαλοι ἀποκοιμίζουσι τοὺς μαθητάς των. Ὁ εἰλικρινὴς κ' εὐσυνείδητος διαβλέπει κάθε τόσο βαθύτερα τὴν ἀνεπάρκειάν του κ' αἰσθάνεται ὅτι τὰ προβλήματα αὐξάνουσι ὅσο περισσότεροι αἱ γνώσεις του ἐξαπλώνονται.

Ἡ μεγαλυτέρα τρέλλα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον εἶναι ὅτι ὁ καθείς θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὑποχρεωμένον νὰ διδάξῃ εἰς τοὺς ἄλλους ἐκεῖνο ποῦ πιστεύει ὅτι γνωρίζει ὁ ἴδιος.

Ἐπάρχουσι πρόσωπα· τὰ ὅποια θὰ ἤλασιαν ἐντελῶς χαρακτηῖρα ἂν δὲν ἐσκέπτοντο ὅτι εἶναι καθήκον νὰ ὑποστηρίζουν καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνουν ἕνα ψευδὸς μόνον καὶ μόνον διότι τὸ εἶπαν μίαν φοράν.

Ὁ σκεπτόμενος ἄνθρωπος ἔχει τὴν παράδοξον ἰκανότητα νὰ ὀνειρεύεται μίαν εἰκόνα, ἐκεῖ ὅπου βλέπει ἕνα πρόβλημα ἄλυτον εἰσέτι. Καὶ ὅταν ἀκόμη τὸ πρόβλημα λυθῆ καὶ ἀποκαλυφθῆ ἡ ἀλήθεια, ματαίως ζητεῖ ν' ἀπελευθερωθῆ ἀπ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα.

Ἡ ἀχλίνωτος ἐργητικότης, ὅπο καδῆποτε φύσεως καὶ ἂν εἶναι, καταλήγει εἰς χρεωκοπίαν τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Καὶ ἡ πιὸ λεπτὴ τρίχα κάμνει σκιάν.

Ὁ καθέννας μας ἔχει εἰς τὸ φυσικόν του κάτι ποῦ ἂν ἐτολμοῦσε νὰ τὸ ὁμολογήσῃ δημοσίᾳ, θὰ ἐπέσυρε τὸν ψόγον ὅλου τοῦ κόσμου.

Ὅσάκις ὁ ἄνθρωπος σκέπτεται περὶ τῆς φυσικῆς του ἢ ἠθικῆς καταστάσεως εἶναι ἄρρωστος.

Τὰ λογικὰ κομμάτια πρέπει νὰ εἶναι λογικὰ εἰς τὸ σύνολον καὶ κάπως παράλογα εἰς τὰς λεπτομερείας.

Αἱ ἀκαθαρσίαι αὐταὶ λάμπουν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου.

Ζῶμεν ἀπὸ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρελθὸν μᾶς φονεῖ.

Εἰς κάθε κύκλον ἐνεργείας τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς καταδιώκει καὶ ἀπειλεῖ τοὺς νέους. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀργοῦν νὰ εὑροῦν τὸ σημεῖον πρὸς τὸ ὅποσον ὀφείλου ν' κατευθύνουν τὴν θελήσιν των.

Ἡ ἐπίδρασις τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν ἐπὶ τῆς ζωῆς ἐξαρτᾶται τόσον ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς τελειότητος τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς ὅσον καὶ ἀπὸ μυρίου· ἄλλους ὄρους. τοὺς ὁποίους εἶναι δύσκολον νὰ καθορίσωμεν.

(Μετάφρ. Σ.)

ΓΚΑΙΤΕ

ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ

Εἰς ἄλλους ἀπόκειται νὰ ἐκφέρουσι πολιτικὰς γνώμας καὶ κρίνωσιν ὑπὸ τὰς μυρίας ἄλλας πρακτικὰς ἀπόψεις του τὸ δημιουργηθὲν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνισμόν καθεστώς, ἀπ' ἧς αἱ συνταγματικαὶ ἐκηρύχθησαν ἀνὰ τὴν Τουρκίαν ἐλευθερίαι. Αἱ ἐκ τούτου ὅμως σκέψεις καὶ ἐνὸς καλλιτέχνου δύνανται νὰ ἔχουν τὴν χρησιμότητά των, διότι ἄλλην ἀναγκαίως θὰ ἐξετάζουσι ὅψιν τοῦ ζητήματος. Καὶ τὸ ζήτημα, ὅπως παρουσιάζεται εἰς τὴν ἰδικὴν μου ψυχὴν, δὲν εἶνε μικρότερον τῶν μεγίστων ὑλικῶν συμφερόντων τοῦ Ἔθνους.

Σκεπτόμενος ἀπὸ σημείου εἰς σημεῖον, φθάνω εἰς τὴν παρατήρησιν:

Ἡμπορεῖ ἕνας λαὸς νὰ ὑποταχθῆ στρατιωτικῶς εἰς ἕνα ἄλλον. Οὗτος τὸν ὑποχρεοῖ νὰ συνεισφέρῃ σώματα διὰ τὸν πόλεμον καὶ χρήματα διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους. Ἄλλ' ἡ ἐλευθερία τούτου ἀκόμη δὲν κατηργήθη. Ἔχει τὸν τρόπον τῆς ζωῆς του τὸν ἴδιον, κρατεῖ τὰς παραδόσεις του καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ ἥθη του. Ἐκλέγει τοὺς ἄρχοντας του. Ὁ τύπος τοῦ πολιτεύματός του διαμένει ὁ πατροπαράδοτος. — Ἔως ἐδῶ ὁ κατακτητὴς ἐσεβάσθη τὴν ψυχὴν τελείως τοῦ ἠττηθέντος.

Ἐρχομαι εἰς τὸ ἀντίθετον σημεῖον:

Ὁ κρατήσας ἐπιβάλλει τὸ ἰδικόν του πολίτευμα, τὴν ἰδικὴν του στρατολογίαν, ἐξομοιοῖ τὴν γλῶσσαν διὰ τῶν σχολείων, καταργεῖ κάθε ἰδέαν ἐθνισμοῦ παρὰ τῷ κατακτηθέντι. Οὗτος οὐδέποτε πλέον εἰς τὸν αἰῶνα θὰ σκεφθῆ, ὅτι ἀνήκει εἰς ἑαυτὸν, εἰς τὴν φυλὴν του καὶ τὸ ἔθνος του.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων πλείσται παραλλαγαί.

Τὸ πρῶτον σύστημα ἦτο τῶν παλαιῶν λαῶν, ἐκτὸς ὁσάκις ἐξηνδραπόδιζον μίαν πόλιν. Ἦτο σύστημα δίκαιον, φιλόφρονον λογικόν. Τὸ τελευταῖον εἶνε τῶν ἡμερῶν μας.

Ἄλλ' εἰς τὰς ἡμέρας μας ἐπικρατεῖ καὶ τρίτον. Σύστημα ἀναντιρρήτως παρακμῆς· διότι ἐξετάζων ἐγὼ τοῦλάχιστον εἰς αὐτὸ ἀποδίδω τὴν ὑποδούλωσιν τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς μετὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον. — Λέγω ὅτι, συμβαίνει, ὑποδουλωμένοι ψυχικῶς, λαοὶ κατὰ τ' ἄλλα ἀνεξάρτητοι, νὰ οἰκειοποιούνται τῶν μᾶλλον ἐπιφανῶν τὰ πάντα, ἀπὸ τῆς διαίτης μέχρι τῶν νόμων καὶ τῆς ὅλης κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ὀργανώσεως. Καὶ ἡ γλῶσσα ἐτι τῶν ἀνθρώπων τούτων φαίνεται μὲν ἀποτελουμένη ἐκ στοιχείων τῆς ἰδίας αὐτῶν φωνῆς, πράγματι ὅμως εἶνε μία μετάφρασις τοῦ τρόπου τοῦ λέγειν τῶν ξένων.

Τοιαύτη ἦτο ἡ ψυχικὴ διάθεσις τῶν Ἑλλήνων ἀπέναντι τῶν Σπαρτιατῶν καὶ τῶν Ρωμαίων εἴτα. Ἡ δὲ φθορὰ αὕτη τῆς ψυχῆς εἶνε ἡ μεγίστη ζημία, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ὑποστῆ εἰς λαός.

Τὴν ὑποδούλωσιν ταύτην αἰσθάνομαι, ὅτι ἔχομεν εἰς μέγιστον βαθμὸν κυρίως εἰς τὰς ἡμέρας μας ἡμεῖς. Καὶ τὸ βλέπω ἐναργέστατα εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς ἡτοι τὴν τέχνην. Ἡ φιλολογία μας, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ μας, ἡ μουσικὴ μας, ἡ ζωγραφικὴ μας καὶ ἡ γλυπτικὴ μας καὶ ὁ χορὸς μας δὲν εἶνε ἰδικὰ μας... Ἐγείναμεν ξένοι.

Καὶ ὄχι μόνον ἡμεῖς ἐδῶ ἐχάσαμεν τὸν ἑαυτὸν μας, ἀλλὰ μὲ τὰ σχολεῖα μας, τοὺς ἰατροὺς καὶ τὸν τύπον, μὲ τοὺς ἀνθρώπους ὅσους ἐξεπαιδεύσαμεν ἐδῶ καὶ ἐστείλαμεν πίσω εἰς τὴν Ἀνατολὴν ἐνοθεύσαμεν καὶ τὸ «ἀγνὸν Ἀσίας ἔδος».

Ἦδη μειονεκτεῖ τὸ ὁμογενὲς τῆς Ἀνατολῆς στοιχεῖον ἔναντι ἄλλων ἐξ αἰτίας ἡμῶν.

Ἦτο ἄρα ἀπλῶς, διότι οἱ Τοῦρκοι ἦσαν ὀλιγώτερον πολιτισμένοι, ἢ διότι, ὅτε ἦλθον, παρέλαβον τὰ βυζαντινὰ συστήματα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ τρόπου τοῦ κυβερνᾶν τοὺς λαούς, ἢ αἰτία, δι' ἣν μᾶς ἀφῆκαν ν' αὐτοκυβερνώμεθα ὑπὸ τὸ σκῆπτρον των; Φρονῶ τὸ δεύτερον κυρίως· διότι βλέπομεν τὸν αὐτὸν ἐκ μέρους των κατ' ἀρχὴν σεβασμὸν καὶ εἰς τῶν ἄλλων λαῶν τὰς λατρείας καὶ τὰ ἥθη καὶ τὰς γλώσσας καὶ τὰς ἔξεις.

Ἐὰν τότε εἶχον οὗτοι, ὡς σήμερον ἔχουσι, τοὺς Εὐρωπαίους δι' ὑπόδειγμα πρὸς μίμησιν, πάλαι δὲν θὰ ὑφίστατο ἢ ἐν κράτος μὲ μίαν κυβέρνησιν, μίαν γλῶσσαν, μίαν πατρίδα, ἀλλὰ...καμμίαν ψυχὴν.

Ἐὰν τις ἐξ ἡμῶν ἀπέμεινε Ἕλληνας ἐν τῷ κόσμῳ μίαν ἔχει ἀποστολήν, νὰ ἐγείρῃ φωνὴν ὑπὲρ τῶν ἀληθινῶν ἐλευθεριῶν. Καὶ ἐὰν ὑπῆρχε κράτος γνησίως Ἑλληνικόν, μίαν ταύτην κλήσιν, ν' ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τούτων καὶ διὰ τοὺς ἄλλους ἀκόμη, ὡς εἰς τὴν καλὴν ἐποχὴν των οἱ Ἀθηναῖοι, οἵτινες προκινδυνεύοντες καὶ πολεμοῦντες ὑπὲρ τῶν Βυζαντινῶν καὶ ἄλλων ἀπεσύροντο ἀποκαθιστῶντες τὸ παλαιὸν τοῦ τόπου πολίτευμα καὶ τὰ ἱερά.

Καὶ νῦν καθῆκον ἔχομεν ν' ἀγωνισθῶμεν ἡμεῖς διὰ νὰ ἐννοηθῇ πρῶτον ὑφ' ἀπάντων, ὅτι ἐλευθερία δι' ὅλους φυσικὴ, ἐλευθερία πραγματικὴ, οἷαν ἐπαγγέλλεται ἡ Νέα Τουρκία, ὡς βᾶσιν δὲν δύναται νὰ ἔχῃ πρωτίστως εἰμὴ τὸν τέλειον σεβασμὸν τῶν ἠθῶν, τῶν παραδόσεων, τῆς γλώσσης, τῆς λατρείας, τῶν ἐθνικῶν αἰσθημάτων, καὶ ἐνὶ λόγῳ, τῆς ψυχῆς τῶν λαῶν ὅσοι ὑπετάχθησαν ἢ ὅσοι οἰκοῦσιν, ἢ ὅσοι θὰ οἰκήσωσι τὴν χώραν τῶν Σουλτάνων. Ὁφείλομεν μέχρι θανάτου ν' ἀντιστῶμεν εἰς πάντα θέλοντα ἄλλον νὰ δώσῃ τύπον εἰς τὸ νέον ἐλευθερίας πολίτευμα· ἐξαντλήσωμεν δὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν καὶ ἐπιρροήν, ἵνα ἴδωμεν καθιερούμενον ὅτι ἀληθῶς θὰ ἦτο τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς ἀνώτερον πολιτισμόν.

Εἰς τοῦτο ἰδίᾳ θὰ χρειασθῇ ἢ ἀφοσίωσις ὅλων ἐκείνων ὅσοι ὑπὸ τὴν δουλείαν τέως ὄντες ἔβλεπον πόσῃ παρηγορίαν ἄφινεν εἰς τὰς ψυχὰς των τῶν ἱερῶν των ἢ δάσωσης καὶ ἢ ἐν τῇ ξένῃ ἔστω ἐξακολούθησις τῆς ἰδικῆς του ἐκάστου λαοῦ ζωῆς.

Μία ἀποκατάστασις ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην τοῦ μεγάλου ἔξω Ἑλληνισμοῦ, ὅστις μοιραίως θὰ ἐνισχυθῇ ἔτι μᾶλλον καὶ πληθυνθῇ διὰ τῆς παλινοστήσεως εἰς τὴν Τουρκίαν πολλῶν καὶ καλῶν ἐκ τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ ἡμετέρων, θὰ ἦτο σὺν τῷ χρόνῳ τὸ ἀριστον μέσον ἀνορθώσεως καὶ τῶν ἐδῶ διὰ τῆς μορφώσεως καὶ ἀποδόσεως τῆς μιᾶς μεγάλης καὶ ἐνιαίας ἑλληνικῆς ψυχῆς, τὴν ὁποίαν σήμερον βλέπω θρημματισμένην.

Τότε καὶ ἄκουσα ἢ ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδι θ' ἀναγκασθῇ νὰ προσηλωθῇ εἰς τὸ μέγα σῶμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀπὸ τὸ ὁποῖον καθ' ἡμέραν ἀποσπᾶται στρεφομένη πρὸς Δυσμᾶς, ἐνῶ ὀφείλει ν' ἀποβλέπῃ, εἴτε διὰ νὰ προσεσηθηθῇ, εἴτε διὰ νὰ δράσῃ, μόνον πρὸς Ἀνατολήν.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

ΝΕΕΣ ΠΝΟΕΣ

Οἱ νέες πνοὲς ἐπέρασαν μηνύτρες τοῦ χειμῶνα,
Μάντεμα πικροθύμητο σ' ἓνα ὄνειρο γλυκό,
Ἐπάνω στὶς χαρούμενες δεντροκορφές οἱ αὔρες,
Πλέον δὲν πνέουν εἰς τὸ φῶς, γλυκές, τὸ ἔσπερινό.

Χρυσὰ μαλλιά στὸ σῦθαμπο σμίγουνε τ' αὔλο φῶς των,
Στῶν νέων ἀνέμων ποῦ ἔρχονται τὴν ἐχθρική ἐμπνοή,
Ἐυπνοῦν τοῦ δάσους οἱ φωνές... ὦ καῦμοι ποῦ δὲν ξεσπᾶτε,
ᾠ μάταια δάκρυα, ὦ ἐσὺ λιγόψυχη ζωή.

ΤΡΙΣΤΑΝΟΣ

ΕΝΑ ΔΕΝΤΡΟ

Στὴ μέση τοῦ γκρεμοῦ
Στὸ βράχο
Ἐνα δεντράκι ἀργοσαλεύει ἀπόμερα,
Μονάχο.

Τριγύρω ἐρμιὰ ξερὴ καὶ στείρα
Μόνο ὁ βοριάς ποῦ τὸ κουρσεύει
Χτυπάει τὴ θλιβερὴ του λύρα,
Κι' ἓνα ξερόφυλλο χορεύει.

Καὶ μὲς τὸ κρύο ποῦ θερίζει
Σφίγγεται μέσα στὴν ψυχὴ του,
Κι' οὔτε τὸ νοιώθει ποῦ σκαλίζει
Κ' ἓνα πουλι μὲς στὸ κορμί του.

Βαθιά του ζῆ καὶ συλλογιέται
Πέρα τὴν ἄμετρη γενιά του,
Καὶ κάπου κάπου ἀνανογιέται
Τὴν πράσινη παλιὰ χαρὰ του,

Γυμνό, στυγνό, χωρίς στολίδι
Χωρίς συντρόφι στ' άγριοκαίρι,
Του άγέρα τής βροχής παιχνίδι,
Βουβά τή μοίρα του ύποφέρει.

Κι' άπάνω στα λιγνά του κλώνια
Ποῦχει ο χειμώνας στραγγισμένα,
Ψεύτικη άνθάδα και τὰ χύνια,
Σάν άσπρα όνειράτα χαμένα.

Και μοναχά στόν ούρανό,
Κάποια νυχτιά άνεμοδαρμένη,
Πλάι στ' άστέρι τόρφανό
Ποῦ ξάφνω από τὰ νέφια βγαίνει.

Μές στο χειμώνα στην έρμιά,
Ένα δεινρι μέσα του ζή, μονάχο :
Παίρνει ζωή απ' τή μοναξιά
Κι' από τὸ βράχο.

ΜΗΤΣΗΣ ΚΑΛΑΜΑΣ

SAN FRANCISCO A RIPA*

Μεταφράζω από ένα Ίταλικόν χρονικόν τὰς λεπτομερείας τῶν ἐρώτων ἐνδὸς Γάλλου και μιᾶς Ρωμαίας πριγκιπίσσης. Τὰ γεγονότα ἔλαβον χώραν κατὰ τὸ ἔτος 1726, ἤτοι εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ προπαρελθόντος αἰῶνος.

Ὅλαι αἱ καταχρήσεις τοῦ Νεπωτισμοῦ ἐπεκράτουν τότε εἰς τὴν Ρώμην. Ποτὲ δὲν ὑπῆρξε λαμπρότερα ἢ αὐτὴ ἐκείνη. Ἐβασίλευεν ὁ πάππος Βενέδικτος 13ος ἀπὸ τὴν οἰκογένειαν τῶν Ὀρσίνι, ἢ μᾶλλον ἐβασίλευεν ὁ ἀνεψιός του πρίγκιψ Καμπομπάσσο, ὅστις διηύθυνε τὰς ὑποθέσεις μικρὰς και μεγάλας, ἐν ὀνόματι τοῦ θείου του. Ἀπὸ ἔλα τὰ μέρει οἱ ξένοι συνέρρεον εἰς τὴν Ρώμην· οἱ Ἱταλοὶ πρίγκιπες, Ἱσπανοὶ εὐγενεῖς, πλούσιοι ἀκόμη ἀπὸ τὸν χρυσὸν τοῦ νεοανακαλυφθέντος κόσμου, ἔσπευδον ἐκεῖ καθ' ὁμάδας.

Πᾶς ἄνθρωπος πλούσιος και ἰσχυρὸς εὕρισκετο ἐκεῖ ὑπεράνω παντὸς νόμου. Ἡ ἐρωτοπάθεια και ἡ ἐξωτερικὴ λαμπρότης ἐφαίνετο ὡς ἡ μόνη ἀπασχόλησις τῶν συνηθρισμένων ἐκεῖ ξένων και ἐντοπίων.

Αἱ δύο ἀνεψιαὶ τοῦ Πάπα, ἡ κόμησα Ὀρσίνι και ἡ πριγκίπισσα Καμπομπάσσο,

* Ἐκκλησία τῆς Ρώμης στὴν Τρανστεβέρα.

διαιμοιράζοντο ἐξ ἴσου τὴν δύναμιν τοῦ θείου των και τὴν εὐλάβειαν τῆς αὐτῆς. Ἡ καλλονὴ των θὰ τὰς ἔκαμνε νὰ διακρίωνται και ἂν εὕρισκοντο ἀκόμη εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν τῆς κοινωνίας.

Ἡ Ὀρσίνι, καθὼς ἔλεγε εἰς τὴν Ρώμην, ἦτο εὐθυμὸς και πνεύματος εὐστρόφου, ἢ Καμπομπάσσο τρυφερὰ και εὐσεβής· ἀλλ' ἡ τρυφερὰ ἐκείνη ψυχὴ ἦτο ὑποκειμένη εἰς τὰς πλέον σφοδρὰς ἐξάρσεις. Ἐν τούτοις, χωρὶς νὰ ἔχουν φανεράν ἐχθρότητα μεταξύ των, ἂν και συναντῶντο καθ' ἡμέραν εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ Πάπα, ἂν και ἐδλέποντο συχνὰ εἰς τοὺς οἴκους των, αἱ δέσποιναι αὐταὶ ἦσαν ἀντί-ζηλοι εἰς ἔλα, εἰς τὴν καλλονὴν, τὸν πλοῦτον, τὴν πίστιν.

Ἡ κόμησα Ὀρσίνι, ὀλιγώτερον ὠραία, ἀλλὰ πάντοτε λάμπουσα, ἔλαφρὰ, εὐκίνητος, ραδιοῦργος, εἶχεν ἐραστὰς, διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἀπησχολεῖτο καθόλου, και τῶν ὁποίων ἡ δόξα δὲν διήρκει πλέον τῆς μιᾶς ἡμέρας. Ἡ εὐτυχία τῆς ἀποτελεῖτο ἀπὸ τὸ νὰ βλέπη διακόσια πρόσωπα συναθροισμένα εἰς τὰς αἰθούσας τῆς και νὰ φαίνεται ἐκεῖ ὡς βασίλισσα. Εἰρωνεύετο σφοδρότατα τὴν ἐξαδέλφη τῆς Καμπομπάσσο, ἢ ὁποία ἀφοῦ εἶχε τὴν σταθερότητα νὰ ἐπιδεικνύεται παντοῦ ἐπὶ τρία κατὰ συνέχειαν ἔτη μὲ ἓνα Ἱσπανὸν δουκα, κατέληξε νὰ τοῦ ἐπιβάλλη νὰ ἐγκαταλίπη τὴν Ρώμην ἐντὸς εἴκοσι τεσσάρων ὡρῶν, και μάλιστα ἐπὶ ποινῇ θανάτου. «Ἦστερα ἀπὸ τὸ φοβερὸν αὐτὸ τέλος, ἔλεγε ἡ Ὀρσίνι, ἡ ὑπέροχος ἐξαδέλφη μου δὲν ἐχαμογέλασε πλέον. Εἶναι φανερὸν πρὸ ἀρκετῶν μηνῶν ὅτι ἡ δυστυχισμένη αὐτὴ γυναῖκα ἀποθνήσκει ἀπὸ στενοχωρίαν ἢ ἀπὸ ἔρωτα, ἀλλ' αὐτὸ φαίνεται εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Πάπα, τοῦ θείου μας, χάρις εἰς τὸν σύζυγόν τῆς ὅστις εἶνε πολὺ ἐπιδέξιος, ὡς ἡ βαθυτέρα εὐλάβεια. Κάποια ἀπὸ αὐτὰς τὰς ἡμέρας, ἀπὸ τὴν πολλὴν τῆς εὐλάβειαν θὰ ἐπιχειρήσῃ χωρὶς ἀμφιβολίαν κανὲν προσκύνημα εἰς τὴν Ἱσπανίαν».

Ἡ Καμπομπάσσο πολὺ ἀπειχε ἀπὸ τοῦ νὰ θλίβεται διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ Ἱσπανοῦ δουκὸς τῆς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δόξης του τὴν εἶχε στενοχωρήσει θανασίμως. Ἄν αὐτὴ ἐθλίβετο δι' αὐτὸ, θὰ ἔστελλε ἀναμφιδόλως νὰ τὸν ζητήσῃ, διότι ἦτο ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς και ἀπλῆκοὺς ἐκείνους χαρακτηρας, οἱ ὁποῖοι δεικνύονται ὁμοίμορφοι τόσον εἰς τὸ πάθος ὅσον και εἰς τὴν ἀμεριμνησίαν, τοὺς ὁποίους οὐχὶ σπανίως συναντᾷ κανεὶς εἰς τὴν Ρώμην. Ἦτο ἰδίως ἐξαιρετικῶς εὐλαβής, ἂν και μόνις εἴκοσι τριῶν ἐτῶν και εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς καλλονῆς τῆς, ἔφθασε δὲ εἰς τὸ σημεῖον νὰ ριφθῇ εἰς τοὺς πόδας τοῦ θείου τῆς, και νὰ τὸν ἰκετεύσῃ νὰ τῆς δώσῃ τὴν παπικὴν του εὐλογίαν, ἢ ὁποία καθὼς ἦτο ἀρκετὰ γνωστὴν, ἐκτὸς τρομακτικῶν τινῶν ἀμαρτημάτων, εἶχε τὴν δύναμιν νὰ δίδῃ ἄφεισιν δι' ἔλα τὰ ἄλλα, ἀκόμη και χωρὶς ἐξομολόγησιν. Ὁ ἀγαθὸς Βενέδικτος XIII ἔκλαυσε τρυφερότατα. «Ἐγέρθητι, ἀνεψιά μου, τῆς εἶπε, δὲν ἔχεις χρεῖαν τῆς εὐλογίας μου, ἀξίζεις περισσότερον ἀπὸ ἐμὲ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ Κυρίου».

Εἰς τὸ σημεῖον ὅμως τοῦτο, ἡ Αὐτοῦ Ἀγιότης, ἂν και ἀλάθητος, ἠπατάτο, ὅπως ἄλλως τε ἠπατάτο και ὀλόκληρος ἡ Ρώμη. Ἡ Καμπομπάσσο ἦτο ἐρωτευμένη μέχρι παραφροσύνης, ὁ ἐραστὴς τῆς συνεμερίζετο τὸ πάθος τῆς, και ἐν τούτοις ἦτο ἀπείρως δυστυχής. Πρὸ πολλῶν μηνῶν συναντᾶτο καθ' ἑκάστην μὲ τὸν ἱππότην δὲ Σενεσέ, ἀνεψιδὸν τοῦ δουκὸς δὲ Σαιντ-Αινιάν, πρεσβευτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς τὴν Ρώμην τοῦ Λουδοβίκου 15ου.

Ἦτος μιᾶς εὐνοουμένης τοῦ βασιλεύοντος εἰς τὴν Γαλλιαν Φιλίππου τοῦ Ὀρ-

λεάν, ὁ νέος Σενεσέ ὑπῆρξεν ἀντικείμενον μοναδικῆς εὐνοίας. Συνταγματάρχης πρὸ πολλοῦ χρόνου, ἀν καὶ μόλις ἦτο εἴκοσι δύο ἔτων, ἐφαίνετο συνήθως μεγαλαυχῶν, ἀλλὰ χωρὶς ἀδιαντροπίας. Ἡ εὐθυμία, ἡ ἐπιθυμία νὰ διασκεδάσῃ πάντοτε καὶ μὲ ὄλα τὰ πράγματα, ἡ νεανική τρέλλα, τὸ θάρρος, ἡ καλωσύνη ἦσαν τὰ ἐμφανέστερα χαρακτηριστικά τοῦ μοναδικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος, καὶ ἡδύνατο νὰ τὸ εἶπη κανεὶς τότε πρὸς ἔπαινον τῆς ἐθνικότητος, τῆς ὁποίας ἀπετέλει τὸ τελειότερον ὑπόδειγμα. Ὁ χαρακτήρ αὐτὸς εἶχε γοητεύσει τὴν Καμπομπάσσο ἀπὸ τὰς πρώτας στιγμῆς. «Δυσπιστῶ πρὸς ὑμᾶς, τοῦ εἶχεν εἶπει, διότι εἶσθε Γάλλοι· κρίνω ὁμῶς καλὸν νὰ σᾶς εἰδοποιήσω δι' ἓνα πρᾶγμα· τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ γίνῃ γνωστὸν εἰς τὴν Ρώμην ὅτι ἔχομεν μυστικὰς συναντήσεις, θὰ εἶμαι πεπεισμένη ὅτι σεῖς τὸ ἔχετε διακοινώσει, καὶ τότε θὰ παύσω νὰ σᾶς ἀγαπῶ πλέον».

Ἄν καὶ παίζουσα κατ' ἀρχὰς μὲ τὸν ἔρωτα, ἡ Καμπομπάσσο ἔγεινε κατόπιν μανιώδης ἀπὸ πάθος. Καὶ ὁ Σενεσέ τὴν ἠγάπα ἐπίσης, ἀλλ' ὁ σύνδεσμός των διήρκει ἤδη πρὸ ὀκτῶ ὄλων μηνῶν, καὶ ὁ χρόνος ὁ διπλασιάζων τὸ πάθος μιᾶς Ἰταλίδος, φονεύει τὸ πάθος ἑνὸς Γάλλου. Ἡ ματαιοδοξία τοῦ ἱππότου τὸν ἔκαμνε νὰ εὐρίσκη παρηγορίαν τινὰ εἰς τὴν στενοχωρίαν του· εἶχεν ἤδη ἐξαποστείλει εἰς τὸ Παρίσι δύο ἢ τρία πορτραῖτα τῆς Καμπομπάσσο. Ἐξ ἄλλου προικισμένος ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας μὲ ὄλα τὰ ἀγαθὰ καὶ μὲ ὄλα τὰ πλεονεκτήματα, μετέφερε τὴν ἀμεριμνησίαν τοῦ χαρακτήρος του καὶ μέχρις αὐτῶν ἀκόμη τῶν συμφερόντων τῆς ματαιοδοξίας του, ἣτις συνήθως προξενεῖ τὴν ἀνησυχίαν εἰς τὰς καρδίας τῶν συμπατριωτῶν του.

Ὁ Σενεσέ δὲν εἶχεν ἐννοήσει καθόλου τὸν χαρακτήρα τῆς ἐρωμένης του, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τὸν ἔκαμνε νὰ διασκεδάσῃ πολλάκις μὲ τὸ παράδοξον αὐτοῦ. Κάποτε ἀκόμη, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῆς ἁγίας Βαλθίνας, τῆς ὁποίας ἔφερε τὸ ὄνομα, ἦλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ κατανικήσῃ τὰς ἐξάρσεις καὶ τὰς τύψεις τῆς φλογερωτέρας καὶ εἰλικρινεστέρας τύψεως. Ὁ Σενεσέ δὲν εἶχε κατορθώσει νὰ τὴν κάμῃ νὰ λησμονήσῃ τὴν θρησκείαν τῆς, ὅπως συμβαίνει συχνάκις εἰς τὰς συνήθειαις γυναικῶν τῆς Ἰταλίας. Εἶχε καταγάγει νίκην διὰ τῆς βίας καὶ τούτου ἕνεκα συχνὰ ἀνενεοῦτο ὁ ἀγὼν.

Τὸ ἐμπόδιον τοῦτο, τὸ πρῶτον ποῦ εἶχε συναντήσει εἰς τὴν ζωὴν του ὁ νέος αὐτός, ὁ προικισμένος μὲ ὄλα τὰ δῶρα τῆς τύχης, διετήρει ζωηρὰν τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ εἶναι τρυφερὸς καὶ προσεκτικὸς, ὅταν εὐρίσκετο παρὰ τῇ πριγκιπίσῃ, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε καθήκον νὰ τὴν ἀγαπᾷ. Ὁ Σενεσέ ἓνα καὶ μόνον ἔμπιστον εἶχε, τὸν πρεσβευτὴν δοῦκα Δὲ Σαιντ Αἰνάν, καὶ εἰς αὐτὸν παρεῖχεν ἐκδουλεύσεις τινὰς διὰ τῆς Καμπομπάσσο, ἣτις κατεῖχε τὰ πάντα. Καὶ ἀκόμη ἡ σημαντικότης τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποκτήσει ἀποκτήσει εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ πρεσβευτοῦ τὸν ἐκολάκευε μοναδικά. Ἡ Καμπομπάσσο, ἐντελῶς διαφορετικοῦ χαρακτήρος ἀπὸ τὸν Σενεσέ, δὲν εἶχε συγκινήθῃ καθόλου ἀπὸ τὰ κοινωνικὰ πλεονεκτήματα τοῦ ἑραστοῦ τῆς. Τὸ ν' ἀγαπᾶται ἢ νὰ μὴν ἀγαπᾶται, ἦτο τὸ πᾶν δι' αὐτήν. «Θυσιάσω δι' αὐτὸν τὴν αἰωνίαν μου εὐδαιμονίαν, ἔλεγε. Αὐτὸς ποῦ εἶνε ἓνας αἰρετικὸς, ἓνας Γάλλος, δὲν δύναται νὰ κάμῃ παρομοίαν θυσίαν δι' ἐμέ.» Ἄλλ' ὁ ἱππότης ἐνεφανίζετο, καὶ ἡ εὐθυμία τοῦ χαρακτήρος του ἡ τόσον ἀξιαγάπητος καὶ ἀκόμη τόσον αὐθόρμητος, κατέπληττε τὴν ψυχὴν τῆς Καμπομπάσσο καὶ τὴν ἐγοήτευεν. Εἰς τὴν θέαν του, πᾶν ὅ,τι εἶχε προσχεδιάσει νὰ τοῦ εἶπη,

ὄλαι αἰ σκοτειναὶ σκέψεις ἐξηφανίζοντο ἐν τῇ ἄμα. Ἡ κατάστασις αὐτή, ἡ ἐπὶ τοσοῦτον νέα διὰ τὴν ὑπέρφρονα ἐκείνην ψυχὴν, ἐξηκολούθει ἐκάστοτε νὰ ὑφίσταται ἐπὶ πολὺ ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Σενεσέ. Κατέληξε νὰ εὕρῃ ὅτι δὲν ἦτο δυνατόν οὔτε νὰ σκεφθῇ οὔτε νὰ ζήσῃ μακρὰν τοῦ Σενεσέ.

Εἰς τὴν Ρώμην ἡ μῆδα, ἣτις ἐπὶ δύο ὀλοκλήρους αἰῶνας εὐνοεῖ τοὺς Ἰσπανοὺς, εἶχεν ἀρχίσει τότε νὰ στρέφῃ τὴν εὐνοίαν τῆς πρὸς τοὺς Γάλλους. Εἶχεν ἀρχίσει νὰ εὐνοῇ τὸν χαρακτήρα αὐτὸν, ὅστις φέρει εὐτυχίαν καὶ χαρὰν παντοῦ ὅπου ἤθελεν ἐμφανισθῇ. Καὶ ὁ χαρακτήρ αὐτὸς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εὐρεθῇ παρὰ μόνον εἰς τὴν Γαλλίαν, μετὰ δὲ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1789 δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀνευρεθῇ εἰς κανὲν μέρος. Ὁ λόγος αὐτοῦ εἶναι ὅτι ἡ σταθερὰ εὐθυμία εἶχεν ἀνάγκην ἀφροντισίας, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ σταδιοδρομήσῃ κανεὶς ἀσφαλῶς εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀκόμη καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ὑπῆρχε τοιοῦτον. Εἶχε κηρυχθῆ πλεόν ὁ πόλεμος μετὰ τῶν ἀνθρώπων τῆς τάξεως τοῦ Σενεσέ καὶ ὄλης τῆς ἄλλης ἐθνικότητος. Καὶ ἡ Ρώμη τότε ἦτο κατὰ ἐντελῶς διαφορετικὸν τῆς σημερινῆς. Δὲν ἡδύνατο καθόλου νὰ φαντασθῶν τότε, κατὰ τὸ ἔτος 1726, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ συμβῇ ἐξήκοντα ἑπτὰ ἔτη κατόπιν, ὅτε ὁ λαὸς πληρωνόμενος ἀπὸ μερικὸς ἡμερησίους ἔμελλε νὰ στραγγαλίσῃ τὸν λευδίτην Μπασσεδίλ, ὅστις ἤθελε καθὼς ἔλεγον νὰ ἐκλαϊκεύσῃ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Διὰ πρώτην φοράν ἡ Καμπομπάσσο εἶχε χάσει τὸν νοῦν τῆς πλησίον τοῦ Σενεσέ, ἀνιπταμένη μέχρις οὐρανοῦ ἢ φθάνουσα εἰς τρομερὰν δυστυχίαν καὶ τοῦτο ἕνεκα λόγων μὴ ἐπιδοκιμαζομένων ὑπὸ τῆς κοινῆς λογικῆς. Εἰς τὸν αὐστηρὸν καὶ εἰλικρινῆ αὐτὸν χαρακτήρα ὁ ἔρωτος ἔμελλε νὰ καταλήξῃ ταχύτατα εἰς βαθμὸν μανιώδους πάθους ἀφοῦ ἤδη ὁ Σενεσέ εἶχεν ἀπομακρύνει αὐτὴν ἀπὸ παντὸς θρησκευτικοῦ συναισθήματος, τὸ ὁποῖον ἦτο δι' αὐτὴν κατὰ τὴν διαφορετικὴν καὶ ἀπολύτως ὑπέρτερον τοῦ λογικοῦ τῆς.

Ἡ πριγκίπισσα ὑπελήπτετο τὸν μοισειῶν Φερρατέρα, τοῦ ὁποίου εἶχεν ἀναλάβει τὴν προστασίαν. Τὴν ἔμελλε ν' ἀπογίνῃ αὐτὴ ὅταν ὁ Φερρατέρα τῆς ἀνήγγειλεν ὅτι ὄχι μόνον ὁ Σενεσέ μετέβαινε συγχρότερον τοῦ συνήθους εἰς τῆς Ὀρσίνι, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ὑπῆρξεν ἡ αἰτία ν' ἀποδιώξῃ ἡ κόμησσο πρὸ ὀλίγου ἓνα περίφημον ὀξύφωνον, τιλοῦχον ἑραστήν τῆς πρὸ πολλῶν ἐβδομάδων!

Ἡ ἱστορία μας ἀρχεταὶ τὴν ἐσπέραν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Καμπομπάσσο εἶχε μάθει τὸ μοιραῖον ἐκεῖνο ἄγγελμα.

Ἐκάθητο ἀκίνητος εἰς ἓν ὑπερμεγέθους ἐπίχρυσον ἔδρανον ἐκ δέρματος. Πλησίον τῆς τοποθετημένη ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης ἐκ μέλανος μαρμάρου δύο ἀργυραὶ λυχνίαι, μὲ ἐπιμήκη βάσιν, ἀριστουργήματα τοῦ περιφήμου Βενθουότο Τσελίνι, ἐφώτιζον ἢ μᾶλλον κατεδείκνυσον τὰ σκότῃ μιᾶς ὑπερμεγέθους αἰθούσης εὐρισκομένης εἰς τὸ ἰσόγειον τοῦ μεγάρου τῆς, στολισμένης μὲ εἰκόνας ποῦ ὁ καιρὸς εἶχε μαυρίσει· διότι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ δόξα τῶν μεγάλων ζωγράφων ἐχρονολογεῖτο πρὸ πολλοῦ.

Ἀπέναντι τῆς πριγκιπίσσης καὶ παρὰ τοὺς πόδας τῆς σχεδόν, ἐπὶ μικρᾶς ἔδρας ἐξ ἐβένου στολισμένης μὲ κοσμήματα συμπαγοῦς χρυσοῦ, ὁ νέος Σενεσέ εἶχεν ἐξαπλώσει πρὸ μικροῦ τὸ κομψόν του ὑποκείμενον. Ἡ πριγκίπισσα τὸν παρετήρει καὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ποῦ εἶχεν εἰσέλθει εἰς ἐκείνην τὴν αἴθουσαν, μακρὰν

ἀπὸ τοῦ νὰ σπεύσῃ εἰς προὔπαντήσιν του καὶ νὰ ριφθῇ εἰς τὰς ἀγκάλας του, δὲν τοῦ εἶχεν εἰπεῖ οὐδεμίαν λέξιν.

Ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1726 τὸ Παρίσι ἦτο ἡ κρατοῦσα πόλις ὡς πρὸς τὴν κομψότητα εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τοὺς στολισμούς. Ὁ Σενεσὲ παρήγγειλε καὶ τοῦ ἔστολλαν τακτικὰ διὰ ταχυδρομῶν πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ ἐξάρῃ τὰς χάριτας ἑνὸς ἐκ τῶν ὠραιότερων ἀνθρώπων τῆς Γαλλίας. Παρ' ἔλθην τὴν τόσοσιν ἔμφυτον αὐτοπεποιθήσιν εἰς ἄνδρα τῆς τάξεώς του, ὁ ὁποῖος εἶχε συνάψει τὰς πρώτας μάχας μὲ τὰς καλλονὰς τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλεύοντος καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ περιφῆμου Κανιλιάκ, τοῦ θεοῦ του, διεφθαρμένου αὐλικοῦ, ἠδύνατό τις νὰ διαγνώσῃ εὐχερῶς κάποιαν δυσθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἐξέφραζον τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Σενεσέ. Τὰ ὠραία ξανθὰ μαλλιά τῆς περιγίψισσος ἦσαν κάπως ἐν ἀταξίᾳ, τὰ μεγάλα κυανὰ μάτια τῆς ἦσαν προσηλωμένα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἡ ἔκφρασις αὐτῶν ἦτο λίαν ἀμφίβολος. Ἐπρόκειτο τάχα περὶ καμμίας θανατηφόρου ἐκδικήσεως; Ἡ μήπως ἦτο μόνον ἡ αὐστηρὰ ἔκφρασις ἐμπαθοῦς ἔρωτος;

— Λαιπὸν δὲν μὲ ἀγαπάτε πλέον, εἶπεν ἐπὶ τέλους ἐκείνη μὲ συνεσφιγμένην φωνήν;

Μακρὰ σιωπὴ διεδέχθη τὴν κήρυξιν αὐτῆν τοῦ πολέμου.

Θὰ ἐστοίχιζεν ἀναμφιδόλως πολὺ εἰς τὴν περιγίψισσαν νὰ στερηθῇ τὴν θελκτικὴν χάριν τοῦ Σενεσέ, τὸν ὁποῖον ἐμάντευεν ἔτοιμον νὰ τῆς εἰπῇ ἀπείρους τρέλλας, ἐὰν ἐκείνη δὲν τοῦ ἔκαμνε καμμίαν σκηνήν· ἀλλ' ἦτο πολὺ ὑπερήφανος, ὥστε νὰ ἀναβάλλῃ τὴν μεταξὺ τῶν ἐξηγγισιῶν. Μία φιλάρεσκος εἶναι ζηλότυπος ἀπὸ ἐγωϊσμῶν, μία κομψευομένη ἀπὸ συνήθειαν, ἀλλ' ἡ γυναῖκα τοῦ ἀγαπᾶ εἰλικρινῶς καὶ μὲ περιπάθειαν ἔχει βαθεῖαν συνείδησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς. Ὁ τρόπος αὐτὸς τοῦ βλέπειν, προσιδιάζων εἰς τὸν ἔρωτα τῶν γυναικῶν τῆς Ρώμης, διεσκέδαζεν ὑπερβολικὰ τὸν Σενεσέ, ὅστις ἀνεκάλυπτεν εἰς αὐτὸν τόσοσιν βάρους ὄσσην καὶ ἀβεβαιότητα κατὰ τινα τρόπον, ἔβλεπεν ὀλόγυμνον τὴν ψυχὴν τῆς. Ἡ Ὅρσιν δὲν εἶχεν αὐτὴν τὴν χάριν.

Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ αὐτὴν τὴν φορὰν ἡ σιωπὴ παρετείνετο ὑπερμέτρως, ὁ νεαρὸς Γάλλος, ὅστις δὲν ἦτο πολὺ ἐπιδέξιος νὰ διεισδύῃ μέχρι τῶν κεκρυμμένων συναισθημάτων μιᾶς καρδίας Ἰταλίδος, κατώρθωσε νὰ φανῇ ἡσυχος καὶ λογικός, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τὸν ἀνεκούφισε. Ἐξ ἄλλου τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἠσθάνετο κάποιαν θλίψιν, διότι διασχίζων τοὺς ὑπογείους στοάς, αἱ ὁποῖαι κατέληγον εἰς τὴν χαμηλὴν ἐκείνην αἴθουσαν, ἀρχόμεναι ἀπὸ ἑν γειτονικὸν οἶκημα τοῦ μεγάρου τῆς Καμπομπάσσο, εἶδε νὰ σπιλοῦται ἀπὸ τὸ πλῆθος τῶν ἀραχνῶν τὸ χαριτωμένον φέρεμα, τὸ ὁποῖον μόλις τὴν προτεραιαν τοῦ εἶχον φέρει ἀπὸ τὸ Παρίσι. Ἡ ὄψις τῶν ἰστῶν τῆς ἀράχνης τὸν δυσηρέσσει πολὺ, καὶ ἀκόμη ἠσθάνετο κάποιαν φρίκην ὅταν ἔβλεπε τὸ ἔντομον αὐτό.

(Ἐπεται τὸ τέλος)

(Μετάφρασις Τριστάνου)

STENDHAL

Η ΠΕΙΝΑ

(Μυθιστόρημα τοῦ Νορβηγοῦ συγγραφέως ΚΝΟΥΤ ΧΑΜΣΟΥΝ)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 1ου τεύχους)

Ἡθέλησα νὰρχίσω τὴν ἐργασίαν μου, ἀλλὰ παρετήρησα ὅτι δὲν εἶχα, μολύδι, τὸ εἶχα λησμονήσει εἰς τὸ ἐνεχυροδανειστήριον εἰς τὴν τσέπην τοῦ γιλέκου μου.

Θεέ μου! Πῶς τὸ πᾶν συνωμοτοῦσε ἐναντίον μου!... Ἐσηκώθηκα καὶ ἐπεριπλανήθηκα ἀνάμεσα εἰς τὰς δενδροστοιχίας. Τὸ πᾶν ἦτο γαλήνιον. Πρὸς τὸ μέρος τοῦ Περιπτέρου τῆς Βασιλίσσης μερικὲς μπόνες ἐκινούσαν ἀμαξάκια παιδιῶν. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὰς τίς μπόνες, δὲν ὑπῆρχε κανεὶς. Ἡμουν μανιώδης. Ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη μόνον ἀτυχίας εἶχα νὰ προσμένω. Ἡ σειρὰ τῶν τριῶν ἄρθρων δὲν θὰ ἐγράφετο διότι δὲν εἶχα οὐτ' ἓνα κομμάτι μολυβιοῦ στὴν τσέπην μου.

Ἄλλ' ἂν ἐπήγαινα νὰ ζητήσω τὸ δικό μου μολύδι; Εἶχα καιρὸν νὰ ἐπιστρέψω καὶ νὰ γράψω ἓνα μέγα μέρος προτοῦ τὸ πάρκον κατακλεισθῇ ἀπὸ περιπατητάς. Ἡ εὐτυχία πολλῶν ἀνθρώπων ἐξηρητάτο ἴσως ἀπὸ τὸ ἄρθρον αὐτὸ περὶ φιλοσοφικῆς διαισθήσεως, τίς οἶδε! Ἴσως ἤρχετο, ἐσκεπτόμουν, εἰς ἐπικουρίαν πολλῶν νέων. Ὑστερ' ἀπὸ πολλὴν σκέψιν ἀπεφάσισα νὰ μὴ θίξω τὸν Κάντιον τοσοῦτω μᾶλλον καθ' ὅσον ἠμποροῦσα νὰ τὸ ἀποφύγω. Δὲν εἶχα παρὰ νὰ παρεκκλίνω τὴν συζήτησιν, ὅταν ἐφθασα εἰς τὸ ζήτημα τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου. Ἀλλὰ διὰ τὸν Ρενάν, δὲν ἤξευρα κέγῳ τί νὰ κάμω, τὸν Ρενάν τὸν γεροπαπᾶν αὐτόν...

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, θὰ ἔπρεπε νὰ γράψω ἓνα ἄρθρον ἀπὸ ἀρκετάς στήλας..., τὸ ἐνοικίον μου ἦτον ἀπλήρωτον, καὶ ἡ σπιτονοικοκυρὰ μου ἔρριψε παρατεταμένον βλέμμα τὸ πρῶν καθὼς τὴν συνήνητησα εἰς τὴν σκάλαν! Τὸ βλέμμα αὐτὸ ἀρκοῦσε νὰ μὲχῃ λυπημένον καθ' ἔλθην τὴν ἡμέραν. Μόλις, ἐτύχαινε νὰ ἔχω μιαν στιγμὴν χαρᾶς νᾶσου τὸ βλέμμα τῆς σπιτονοικοκυρᾶς μου! Ἐπρεπε νὰ τελειώσῃ καὶ ἡ ὑπόθεσις αὐτή. Ἐβγήκα γλιγῶρα-γλιγῶρα ἀπὸ τὸ πάρκον καὶ διητυθύνθη πρὸς τὸ ἐνεχυροδανειστήριον.

Εἰς τὸν δρόμον, περνῶν δίπλα ἀπὸ δύο κορίτσια ἠγγισα τοῦ ἑνὸς ἀπ' αὐτά. Τὸ παρετήρησα. Τὸ πρόσωπόν του ἦτον στρογγυλὸν καὶ ὠχρόν. Ἐκοκκίνισε καὶ τοῦτο τῆς ἔκαμε τὴν ὄψιν ἐκτάκτως ὠραίαν. Γιατί τάχα ἐκοκκίνιζε; Τάχα γιὰ κανένα ἀσχημολογὸν ποῦ θὰ τῆς εἶπε κάποιος διαδάτης; Τάχα ἀπὸ καμμίαν μυστικὴν σκέψιν; Τάχα διότι τῆς ἠγγισα τὸ χέρι; Ὁ λαιμός της ἔκαμε κύματα κάτω ἀπὸ τὴν στόφαν τοῦ κορσέ, ἐσουποῦσε τὸ χέρι της γύρω ἀπὸ τὴν λαθὴν τῆς ὀμβρέλλης της. Τί εἶχε; Ἐσταμάτησα. Ἡμουν εἰς κακὴν διάθεσιν. Πρῶτα πρῶτα ἡ ἱστορία τοῦ μολυβιοῦ. Ἐκτὸς τούτου τὸ ψωμί καὶ τὸ τυρὶ μ' ἐθάρυναν διότι εἶχα νὰ φάγω πρὸ πολλοῦ. Μία ἰδέα παράξενη μοῦ ἤλθεν εἰς τὸν νοῦν. Ἡθελα νὰ φοβίσω ἐκείνην ποῦ εἶχε κοκκινήσει ἀπὸ τοὺς δύο νέους. Ἐτρέξα τὴν ἐπροσπέρασα ἔσταμάτησα κατόπιν καὶ στρεφόμενος ἀποτόμως, ἐκάρφωσα ἐπ' αὐτῆς τὸ βλέμμα μου. Τὴν παρετήρησα ἕως τὸ βάθος τῶν ὀφθαλμῶν καὶ μία λέξις ποῦ ποτὲ μου δὲν εἶχα ἀκούσει ἤλθεν εἰς τὰ χεῖλη μου ὡσὰν ἓνας φευγαλέος ἤχος: Ὑλαγιαλή. Ὅταν εὐρέθη σιμά μου ἀνωρθώθηκα ὀλόκληρος εἰς τὰς ἄκρες τῶν ποδιῶν μου καὶ εἶπα μὲ τὴν πιδὶ μεγάλην σοβαρότητα: Θὰ χάσετε τὸ βιβλίον σας δεσποινίς! Ἡκουα τὴν καρδιά μου νὰ κτυπᾶ μὲς τὸ στήθος μου.

Τὸ βιβλίον μου ἠρώτησε τὴν συντρόφισσάν της καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον της.

Τὰς παρηκολούθησα. Ἐβλεπα ὅτι ἐκεῖνο ποῦ ἔκαμνα δὲν ἦτο καλόν, ἀλλὰ δὲν ἤμποροῦσα νὰ κάμω διαφορετικά. Ἡ ὑπερδιέγερσίς μου μοῦ ἐνέπνεε τὰς πλέον τρελλὰς ἰδέας. Μάταια ἐσκεπτόμουν ὅτι ἡ συμπεριφορὰ μου ἦτο συμπεριφορὰ ἐνὸς ἡλιθίου... Τοὺς ἔκαμνα ἀπὸ πίσω τοὺς ἀθλιωτέρους μορφασμούς, ἀκολούθως ἀρχίζα νὰ περιπατῶ γλιγῶρα καὶ ἔβηχα θορυβώδη προσποιητὸν βῆχα. Κατόπιν ἔταν εὐρισκόμουν ἐμπρὸς των αἰσθανόμεον τὰ μάτια των ἐπάνω στὴν ράχιν μου καὶ ἐντρε πόμενος ἔγερνα ἀθέλητα τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω.

Αἱ ἰδέαι μου δὲν ἦσαν πολὺ ἀκριβεῖς, μοῦ ἐφαίνετο ὅτι δὲν ἤμουν ἐγὼ ὁ ὅποιος ἔκαμνα αὐτὰ ποῦ ἔκαμνα. Αἱ δύο νέαι ἔφθασαν ἐμπρὸς εἰς ἕνα βιβλιοπωλεῖον ὅπου εἶχα σταματήσει. Καθὼς ἦσαν σιμά μου ἐπανέλαβα; Θὰ χάσετε τὸ βιβλίον σας δεσποινίς.

— Ὅχι! πιδ βιβλίον; εἶπεν ἐν ἀμηχανία. Ἐννοεῖς ἐσὺ γιὰ πιδ βιβλίον θέλει νὰ ὀμιλήσῃ.

Ἐσταμάτησε. Ἡ ταραχὴ τῆς μ' εὐχαριστοῦσε. Ἡ ἀνησυχία ποῦ ἔβλεπα εἰς τὰ μάτια τῆς μ' ἐγοήτευσε. Δὲν ἤμποροῦσε νὰ ἐννοήσῃ τὰ τρελλὰ λόγια μου. Δὲν εἶχε βιβλίον, οὔτε φυλλαράκι καὶ μῦδα ταῦτα ἔψαχνε τίς τσέπες τῆς κατ' ἐπανάληψιν παρετήρησε τὰ χέρια τῆς, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἠρεύνησε μὲ τὸ βλέμμα τὸν δρόμον ὀπισθὲν τῆς· ἔβαζε τὰ δυνατὰ τῆς, ἔδασάνιζε τὸ δυστυχισμένο κεφαλάκι τῆς διὰ νὰ καταλάβῃ περὶ τίνος βιβλίου ὠμιλοῦσε. Ἄλλαζε χρῶμα, ἡ ἔκφρασις τῆς φυσιογνωμίας τῆς ἐποίκιλλεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν, ἡ ἀναπνοὴ τῆς ἦτον βεβαρημένη καὶ ὀλόκληρη ἀκόμη καὶ τὰ κουμπιά τοῦ φορέματός τῆς ἦσαν ὡσὰν μία γραμμὴ ματιῶν τρομασμένων ποῦ μ' ἐκύταζαν.

— Μὴ δίνης σημασίαν ὅτ' ἀ λόγια του τῆς εἶπεν ἡ συντρόφισσά τῆς. Βλέπεις ὅτι εἶναι μεθυσμένος. Πῶς δὲν παρετήρησες ἀκόμη ὅτι εἶναι μεθυσμένος;

Ἄν καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἤμουν ἐντελῶς ξένος πρὸς τὸν ἑαυτὸν μου, ἤμουν ὑπὸ τὸ κράτος ἀοράτων ἐπηρειῶν, πᾶν ὅ,τι συνέβαιεν ὀλόγυρά μου ἐφείλκε τὴν προσοχήν.

Ἐνας μεγάλος σκύλος μελαψὸς διέσχισε τὸν δρόμον τρέχοντας. Ἐφοροῦσεν ἕνα περιλαίμιον ἀπὸ μέταλλον ἄσπρο. Ἐνα παράθυρον ἀνοίχθη ἀπὸ τὸ δεῦτερον πάτωμα ἐνὸς σπιτιοῦ· μία ὑπηρέτρια, μὲ τὰ μανίκια ἀνασηκωμένα ἔγυρε πρὸς τὰ ἔξω καὶ ἀρχισε νὰ καθαρῶν τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῶν γυαλιῶν. Δὲν μοῦ διέφευγε τίποτε. Ἐπρόσεχα τὸ πᾶν εἶχα ὀλην τὴν δυνατὴν ἐτοιμότητα πνεύματος. Παρατηροῦσα τὰ πράγματα μὲ ἐξαιρετικὴν διαύγειαν ὡσὰν ἕνα νέον ἐντόνον φῶς νὰ εἶχε διαχυθῆ ὀλόγυρά μου.

Αἱ νέαι αὐταί, ἦσαν πιθανὸν ἀδελφαί· εἶχαν καὶ αἱ δύο ἕνα φτερὸ γαλαξίου πουλιοῦ στὸ καπέλλο των καὶ μίαν κορδέλλαν ἀπὸ σκωτικὴν μέταξαν εἰς τὸν λαιμόν.

Ἐμπρὸς εἰς ἕνα κατάστημα μουσικῶν εἰδῶν συνωμίλησαν ἐπὶ μίαν στιγμὴν. Ἐσταμάτησα κέγῳ. Ἐξεκίνησαν πάλιν μὲ ἐπροσπέρασαν καὶ ἐπροχώρησαν μέχρι τῆς πλατείας Ἀγίου Ὀλάφ. Τὰς ἀκολουθοῦσα καθόσον μοῦ τὸ ἐπέτρεπε τὸ θάρρος μου. Ἐστράφησαν καὶ μοῦ ἔρριψαν βλέμμα, εἰς τὸ ὅποιον ἐνουπήρχε φρίκη καὶ περιέργεια συγχρόνως. Δὲν ἀνεκάλυφα ὀργὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου των, δὲν ἐξάρωσαν καθόλου τὰ φρύδια των. Ἡ ὑπομονὴ των αὐτὴ μέκαμε νὰ τὰ χάσω κέχαμήλωσα τὰ μάτια. Δὲν ἤθελα νὰ τοὺς εἶμαι δυσάρεστος πλέον. Τὰς παρακολουθοῦσα μακρόθεν.

Ἐφθασαν ἐμπρὸς ἀπὸ ἕνα τετράπατο σπιτί ἀρ. 2· ἔστράφησαν διὰ τελευταίαν

φορὰν, κατόπιν εἰσήλθαν. Ἐστηρίχθηκα κάπου κέπρὸσεξα νὰκούσω τὰ βήματά τους στὴν σκάλαν. Ἐσταμάτησαν εἰς τὸ δεῦτερον πάτωμα. Δύο κουρτίνες ἐχωρίσθησαν ἕνα παράθυρον ἀνοίχθη, ἕνα κεφάλι ἔγυρε καὶ δύο μάτια μὲ παράξενον βλέμμα ἐκαρφώθησαν ἐπάνω μου. Ὑλαγιαλί! εἶπε δειλά· αἰσθανόμεον νὰ μοῦ ἀνεδαίνη τὸ αἷμα στὸ κεφάλι. Γιατὶ δὲν ἐζητοῦσε βοήθειαν; Γιατὶ δὲν μοῦ ἔρριχνε καμμίαν γλάστραν εἰς τὸ κεφάλι. Γιατὶ δὲν ἔστειλε κανένα νὰ μὲ ἐξαναγκάσῃ νὰ φύγω; Ἀπομέναμεν καὶ οἱ δύο μας ἐκεῖ, ἐπαρατηροῦσαμεν εἰς τὰ μάτια ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἐπὶ μίαν στιγμὴν ἔγεινεν ἀνταλλαγὴ σκέψεων μεταξὺ τοῦ παραθύρου καὶ τοῦ δρόμου, χειρονομία μολαταῦτα καμμία δὲν ἐμεσολάβησε, λέξις καμμία δὲν ἐπροφέρθη. Ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω. Τοῦτο μέφερον εἰς ταραχὴν, αἰσθάνθηκα πόνον εἰς τὴν καρδίαν, ὡσὰν μυτερὸ σπαθί νὰ τὴν εἶχε διαπεράσει. Εἶδα ἕναν ὦμον νὰ στρέφεται, μίαν ράχην νὰ ἐξαφανίζεται μέσα εἰς τὸ δωμάτιον.

Αὐτὸς ὁ ἀργὸς τρόπος τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τὸ παράθυρον, αὐτὴ ἡ κίνησις τοῦ ὦμου ἡ ἐντονος ὡς νεῦμα ἀπευθυνόμεον πρὸς ἐμέ... Τὸ αἷμα μου ἐννοοῦσε τὴν λεπτήν αὐτὴν προσοχήν. Ἐπλεα εἰς θάλασσαν μέθης...

Ἐκαμα μεταβολὴν καὶ ἀνεχώρησα.

Δὲν ἐτολμοῦσα νὰ κυτάξω πίσω μου. Ἡ νέαι εἶχε τάχα γυρίσει στὸ παράθυρον; Δὲν ἦτον ἀπίθανον ὅτι εὐρίσκετο ἐκεῖ καὶ ὅτι παρακολουθοῦσεν ὅλα μου τὰ κινήματα. Τὸ νὰ αἰσθάνωμαι τοιουτοτρόπως ὅτι μὲ παρατηροῦσαν διαρκῶς ἦτον δι' ἐμὲ ἀνυπόφορος ἐνόχλησις. Ἐσηκωνόμεον εἰς τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν μου, ὅσον μοῦ ἦτο δυνατὸν. Ἦθελα νὰ δώσω εἰς τὸ παρουνιστικὸν μου ἕνα τόνον τόσο κομφὸν ποῦ τὰ βήματά μου ἀπέβαιναν διστακτικά.

Διὰ νὰ μὴ φαίνωμαι ὅτι ἀνησυχῶ ἀπὸ τὰ τελούμενα ὀπισθὲν μου, ἐκινουσα τὸν βραχίονά μου κατὰ τρόπον παράδοξον, ἔφτυνα κατὰ γῆς, ἐσήκωνα τὴν μύτην ψηλά. Καὶ αἰσθανόμεον πάντοτε τὰ μάτια αὐτὰ ἐπὶ τοῦ τραχήλου μου, ἔρριγοῦσα ὀλόκληρος. Ἐκαμψα εἰς τὸ πρῶτο σταυροδρόμι κέπηγα νὰ ζητήσω τὸ μολύδι μου. Ὁ ὑπάλληλος δὲν μοῦ ἔφερε καμμίαν δυσκολίαν, μοῦ ἔτεινε τὸ γιλέκο καὶ μὲ παρεκάλεσε νὰ φάξω μόνος μου τίς τσέπες. Εὐρήκα μερικὰ πραγματάκια, τὰ ἐπήρα κευχαρίστησα τὸν ἐράσμιον αὐτὸν ἄνθρωπον. Μοῦ ἄρεσε κέφροντιζα νὰ τὸν κάμω νὰ λάβῃ καλὴν ἰδέαν περὶ ἐμοῦ. Ἐκαμα μερικὰ βήματα πρὸς τὸ μέρος τῆς θύρας, κατόπιν ὡς νὰ εἶχα λησμονήσῃ κάτι τι, ἐπέστρεψα, ἐπλησίασα εἰς τὸ τραπέζι, ἀρχισα νὰ τερετίζω διὰ νὰ προσελκύσω τὴν προσοχήν του. Ἐπήρα τὸ μολύδι καὶ ὑψόνων τοῦτο ἐπιδεικτικά εἰς τὸν ἀέρα:

— Βέβαια, τοῦ εἶπα, δὲν θὰ μοῦ ἤρχετο ἡ ἰδέα νὰ κάμω τόσο μακρὸν δρόμον γιὰ νὰ ξανάθω ἕνα κομματί μολύδι, ἀλλὰ κάτι μὲ συνδέει μαυτό· ὅσο μικρὰ καὶ ἂν εἶναι ἡ ἀξία του, τὸ μολύδι αὐτὸ μέκαμεν ἐκεῖνο ποῦ εἶμαι εἰς τὸν κόσμον, αὐτὸ μοῦ ἔδωκε μίαν θέσιν εἰς τὴν ζωὴν. . .

Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἐπλησίασεν εἰς τὸ τραπέζι.

— Εἶναι δυνατόν; εἶπε, παρατηρῶν με μὲ περιέργειαν.

— Ναί, εἶπα μὲ τόνον, τὸν ὅποιον ἐπροσπαθοῦσα νὰ καταστήσω ψυχρὸν, ἀδιάφορον, περιφρονητικόν: μὲ τὸ μολύδι αὐτὸ ἔγραφα ἕνα ἄρθρον εἰς τρία μέρη περὶ τῆς φιλοσοφικῆς διαίσθησεως. Ἐχετε ἀκούσει ἴσως περὶ αὐτοῦ;

Ὁ συνομιλητὴς μου ἐπίστευε ὅτι εἶχεν ἰδεῖ κάπου τὸν τίτλον.

Ἦμουν ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἄρθρου τούτου. Δὲν ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐκπλήττεται

ὅτι ἠθέλησα νὰ διαφυλάξω τὸ κομμάτι αὐτὸ τοῦ μολυβιοῦ, τὸ ὅποιον μοῦ ἦτο πολύτιμον. Τὸ ἐθεωροῦσα σχεδὸν ὡς ἔμφυχον ὑπαρξίν. Τὸν εὐχαριστοῦσα πολὺ διὰ τὴν εὐγένειάν του, θὰ διατηροῦσα τὴν ἀνάμνησίν της· γιὰ μένα μία λέξις εἶναι μία λέξις· δὲν ἤμουν ἄνθρωπος ἱκανὸς νὰ παίξω μὲ τὰς φράσεις. Ἄντιο!

Διευθύνθηκα πρὸς τὴν θύραν μὲ ἀξιοπρέπειαν, ὡς ἄνθρωπος ἔχων ἀρκετὰ μέσα διὰ νὰ διορίσω ἕναν πυροθέστην. Ὁ τίμιος ὑπάλληλος μοῦ ἔκαμε δύο ὑποκλήσεις. Τὸν ἐχαιρέτησα κέφυγα.

Εἰς τὴν σκάλαν συνήντησα κάποιαν γυναῖκα, ἣ ὁποία ἐκρατοῦσε μίαν βαλίτσαν. Ἐπαρμήρισε δειλὰ διὰ νὰ περάσω. Ἀκουσίως μου ἔβαλα τὸ χέρι στὴν τσέπην μου διὰ νὰ εἴρω τίποτε λεπτὰ νὰ τῆς δώσω. Δὲν εὐρήκα τίποτε, καὶ συγχυσμένος, ἐκατέθηκα μὲ τὸ κεφάλι κάτω. Τὸ ἄκουσα νὰ κτυπᾷ, δὲν ἠπατώμην, διότι ὑπῆρχεν ἀντικρὺ εἰς τὴν θύραν τῆς ἀθλίας αὐτῆς ἀποθήκης.

Ἦτον μεσημέρι· ἡ πόλις ἦτον ἔς τὸ ποδᾶρι. Ἡ ὥρα τοῦ περιπάτου ἐπλησίαζε· Ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω ἡ ὁδὸς Καρόλου-Ἰωάννου ἦτον πλήρης ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι ἐπηγαινοῦσαν, ἐχαμογελοῦσαν, ἐχαιροῦσαν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον. Ἐσφιξα τοὺς ἀγκῶνας, ἐξάρωσα ὅσον ἠμποροῦσα περισσότερο, καὶ κατώρθωσα νὰ περάσω χωρὶς νὰναγνωρισθῶ ἀπὸ κάποιους φίλους, εἰ ὁποῖοι ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον ἐπαρτηροῦσαν τοὺς περιπατητάς. Καθὼς ἐβάδιζα ἐσκεπτόμουν.

Οἱ ἄνθρωποι, τοὺς ὁποίους ἀπαντοῦσα πῶς ἐκινουῦσαν εὐθύμως τὰς ξανθὰς κεφαλὰς των! Διέσχίζαν τὸν δρόμον ὡς αἰθουσαν χοροῦ. Κανένα μάτι, εἰς τὸ ὅποιον νὰ διακρίνης ἴχνη λύπης, οὔτε ἕνας ὄμος, ὁ ὅποιος νὰ φαίνεται ὅτι σηκώνει φορτίον, ἴσως οὔτε μία σκυθρωπὴ σκέψις, οὔτε ἕνας κρύφιος πόνος δὲν ἐτάραζε τὴν γαλήνην τῶν καρδιῶν τούτων. Κεβάδιζα εἰς τὸ πλάγι τους καὶ ἤμουν νέος καὶ εἶχα ἤδη λησμονήσει τί εἶναι εὐτυχία. Ἡ τύχη δὲν ἦτον δικαία δι' ἐμέ. Πόσον σκληρὰ μὲ εἶχε μεταχειρισθῆ! Δὲν ἀνεγνώριζα τὸν ἑαυτὸν μου. Ἄλλοτε ἤμουν πάντοτε εὐθυμὸς, τώρα ἤμουν πάντοτε σκυθρωπός, πάντοτε πονεμένος.

Ὅταν ἐβάδιζα μεταξὺ τοῦ πλήθους, ὅταν ἤμουν καθισμένος ἐπάνω εἰς ἕναν ἀπόμπερον πάγκον, ἤμουν ἀδιακόπως κυριευμένος ἀπὸ ἄθλια μικροπράγματα, τὰ ὁποῖα κατέχον ὄλον μου τὸν λογισμόν, ποῦ διεσκόρπιζαν τὰς δυνάμεις μου εἰς ὄλους τοὺς ἀνέμους. Ἐνας σκύλος, ἕνα ρόδιον εἰς τὴν κουμπότρυπαν ἑνὸς διαβάτου ἠδύναντο νὰ μάπασχολήσουν ἐπὶ ὥρας. Εἶχα λοιπὸν σημειωθῆ ἀπὸ τὸν δάκτυλον τοῦ Θεοῦ; Ἄλλὰ γιὰτί ἐγώ; γιὰτί ἀκριβῶς ἐγώ, καὶ ὄχι ἕνας ἄλλος ἄνθρωπος, ἕνας ἄνθρωπος ἀπὸ ἄλλον τόπον, ἀπὸ τὴν Νότιον Ἀμερικὴν ἢ ἀπ' ἄλλου;

Μάταια ἐσυλλογίζομουν αὐτά, δὲν κατώρθωσα νὰ καταλάβω διὰ ποῖον λόγον ὑπεδείχθην ἐγὼ διὰ νὰ ὑπηρετήσω τὰς ἰδιοτροπίας τῆς Θεῆας Προνοίας. Ἦτο παράδοξον ὅτι εἰς τὸν κόσμον ὄλον ἐξελέχθην ἐγώ. Δὲν ὑπῆρχεν ὁ γερω-παλαιοπώλης τῆς γωνίας, δὲν ὑπῆρχαν ἀρκετοὶ πλούσιοι ἐφοπλισταὶ εἰς τὸ λιμάνι.

Ἦθέλησα νὰ συλλογισθῶ ἄλλο πρᾶγμα, δὲν κατώρθωσα μολαταῦτα· εὕρισκα ἀποδείξεις ἀδιαφιλονικήτους ἐναντίον τῆς αὐθαιρέτου ἀποφάσεως τοῦ Θεοῦ, ἣ ὁποία ἐμάστιζεν, ἐμὲ ἄθῳον, δι' ὅλα τὰ κρίματα τοῦ κόσμου.

(Συνέχεια)

KNOYT XAMSOYN

(Μετάφρασις Σ. Ρ.)

μεταξὺ ἄλλων μετάφρασιν ἑνὸς τετραστίχου τοῦ Μελεάγρου ἀπὸ τὸν συνεργάτην μας κ. Μεναρδον. Ἐπίσης σκίτσα Ἑλλήνων συγγραφέων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὸ ἐλάττωμα νὰ μὴ ὁμοιάζουν καθόλου μὲ τὰ πρόσωπα ποῦ θέλουν νὰ ἀπεικονίσουν. Τί θέλουν τὰ occasion φύλλα καὶ ἡ occasion φιλολογία εἰς τὰ φιλολογικὰ περιοδικά;

Ἐξεδόθη νέον φιλολογικὸν περιοδικὸν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Σεράπιον». Περιέχει «τὸν θάνατον τοῦ Τινταγκέλ» τοῦ Βέλγου ποιητοῦ κ. Μαυριζίου Μάτερλιγ.

Ἐλάβαμεν τὸ τελευταῖον τεῦχος τῆς «Νέας Ζωῆς» ποῦ ἐκδίδει ὁ ὁμώνυμος σὺλλογος τῆς Ἀλεξανδρείας. Περιέχει μετάφρασιν τῆς «Μπαλάντας τοῦ Ρήδιγ» τοῦ ποιήματος ποῦ ἔγραψεν ὁ Ἄγγλος ποιητῆς Ὁσκάρ Οὐάιλντ εἰς τὴν φυλακὴν.

Ἐξεδόθη νέα σοσιαλιστικὴ ἐφημερίς εἰς τὰς Ἀθήνας τὸ «Μέλλον». Διευθυντῆς ὁ κ. Κόκκινος. Μετὰ τὸν «Ἐργάτην» τοῦ Βόλου καὶ τὸν «Λαόν» τῆς Κων. πόλεως εἶναι ἡ τρίτη σοσιαλιστικὴ Ἑλληνικὴ ἐφημερίς.

ΜΙΚΡΑΙ ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΑΙ. Ἰδρύθη Ἑλληνικὴ λαογραφικὴ Ἑταιρία προτοβουλία τοῦ καθητοῦ κ. Νικολάου Πολίτη καὶ τῶν κ. κ. Νιρβάνα καὶ Καμπούρογλου

Ἀπεφασίσθη ἡ ἐκδοσις ἱστορικοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης δαπάναις τοῦ Κράτους. Οἱ καθηγηταὶ Χατζιδάκις, Κόντος καὶ Σίμος Μενάρδος ἢ ἀναλάβουν τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐκδόσεως.

Ἰδρύθη μεγάλη ἐκδοτικὴ Ἑταιρία τῆς ὁποίας συμμετέχουν διάφοροι τράπεζαι. Οἱ κ. κ. Στρέϊτ, Ἀσ. Ζαῖμης, ὁ κ. Μπαξ εἶναι ἐκ τῶν συμβούλων τῆς Ἑταιρίας.

ἕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Εἰς τὴν «Κυανὴν Ἐπιθεώρησιν» (14 Νοεμβρίου) ὁ κ. *Péladan* δημοσιεύει ἄρθρον ὑπὸ τὸν τίτλον «αἱ τέχναι τοῦ θεάτρου». Ἀναγνωρίζει εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ τὸ σημερινὸν θέατρον ὡς τὸ ἀριστούργημα τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ θέατρον **συνοψίζει** τὴν λογοτεχνίαν, τρεῖς Ἑλληνας, ἕνα Ἄγγλος, δύο Γάλλοι, ὁ Γκαίτε ἀκόμη καὶ ὁ Βάγνερ, ἰδοὺ ὅτι καλὸν παρήγαγαν οἱ αἰῶνες. Τὸ Ἰσπανικὸν θέατρον δὲν ἐνθουσιάζει τὸν κ. *Péladan*. Ἡ σκηρικὴ τέχνη λέγει ὁ κ. *Péladan* προσελθοῦσα ἀπὸ τὸ ἱερὸν τῆς Ἐλευσίνος διετήρησε τοὺς ἱερούς του νόμους. Κατέστη ὁ ἀληθινὸς ἀμβων τοῦ ἐσωτερισμοῦ.

Εἰς τὸ ἴδιον περιοδικὸν (28 Νοεμβρίου) ὁ κ. Κάμλλος Μωκλαῖο γράφει περὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ἀποστολῆς τῆς καλλιτεχνικῆς κριτικῆς. Εἰς τί συνίσταται ἡ κριτικὴ αὐτή. Ὁ κριτικὸς, λέγει, δὲν ἐκλαίκευει οὔτε κρίνει· ἐρμηνεύει καὶ πείθει. Καλλιτέχνη καὶ κανὸν διηρητοῦντες ἀμοιβαίως ἀπὸ τὸν κριτικόν. Ἀφομοιώνων καὶ ἀνασυνθέτων ὅλην τὴν σειρὰν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν συγκινήσεων αἱ ὁποῖαι κατέστησαν δυνατὴν τὴν δημιουργίαν ἑνὸς ἔργου τέχνης τὰς μετατρέπει εἰς τύπους προσετιοὺς εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ σαφεῖς. Εἰς τοῦτο τὸν ἐξωθεῖ ὁ ἄλτρουισμὸς του, ἡ πεποιθήσις του, ἡ συμπάθειά του. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ ἱερεὺς ἐξηγεῖ τὰ περὶ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀδελφούς, Κάμνει λοιπὸν ἔργον ἀγάπης. Πρὸς τοῦτο τοῦ εἶναι ἀναγκαῖαι ἀρεταὶ ἱψηλαί. Ὅθεν ὁ κριτικὸς εἶναι τόσον ἀναγκαῖος ὅσον καὶ ὁ τεχνίτης ὁ ἴδιος.

Ὁ κ. Λουδοβίκος Μπερτρὰν ἐδημοσίευσεν βιβλίον περὶ Ἑλλάδος ὑπὸ τὸν τίτλον «*La Grèce de soleil et des paysages*». Τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν εἶναι ἀπὸ τὰ συνήθη ταξιδιωτικὰ βιβλία. Περιέχει σελίδας αἰσθήσεως ἀνωτέρας, ὕφους λεπτοῦ καὶ διεισδυτικοῦ. Ἰσως ἀργότερα δημοσιεύσωμεν σελίδας του.

ΤΑ ΤΡΙΑ ΦΙΛΙΑ : Τὸ δικαίωμα τῆς παραστάσεως ἀπὸ σκηνης καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο δικαίωμα πηγάζον ἐκ τῆς πνευματικῆς ἰδιοκτησίας ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν συγγραφέα κ. Κ. Χρηστογιάν.

Ο ΠΑΝ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΑΙ ΤΑΚΤΙΚΟΙ

Ἄριστος Καμπάνης
Κ. Χρηστομάνος
Μᾶρκος Αὐγέρης
Σπήλιος Πασαγιάννης
Ἐδάγγελος Ἰωαννίδης
Νίκος Χαντζάρας

Ἄγγελος Σικελιανός
Ἰω. Γρυπάρης
Θωμᾶς Οἰκονόμου
Ἰω. Βλαχογιάννης
~~Μίμης Δυμπεράκης~~
Μ. Καλαμᾶς
Κ. Βάρναλης

Εἰς «τὸν Πᾶνα» θὰ δημοσιευθοῦν προσεχῶς :

Ἄγγελου Σικελιανοῦ : ΠΑΝ ὁ μέγας, μελέτη
Ἰάκωβος Λεοπάρδης, μελέτη.
Διοχύλου : Χοηφόροι καὶ Εὐμενίδες, μετάφρασις.
Σοφοκλέους : Οἰδίπους Τύραννος, μετάφρασις Καμπάνη.

Ἐπίσης ἔργα τῶν κ. κ. Κ. Παλαμᾶ, Α. Καρκαβίτσα, Ζ. Παπαντωνίου, Ἰω. Κονδυλάκη, Α. Παπαδιαμάντη, Παντελῆ Χόρν κ.τ.λ.